

УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ ЎНІВЕРСИТЭТ
ІМЯ МАКСІМА ТАНКА»

А.І.Жук

2024 г.

Рэгістрацыйны № 31-1-67/2024/вуч.

ТЭОРЫЯ ЛІТАРАТУРЫ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасцей:

1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура

1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура.

Замежная мова (з указаннем мовы)

2024 г.

Скапіравана ў сапраўдны выгляд

Вучэбная праграма складзена на аснове Адукацыйных стандартаў вышэйшай адукацыі АСВА 1-02 03 01-2021, (20.04.2022, №85), АСВА 1-02 03 03-2021, (20.04.2022, №85), вучэбных планаў спецыяльнасцей 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура (15.07.2021, №048 – 2021/у; 23.06.2022, №133 – 2022/у); 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (англійская) (15.07.2021, №050 – 2021/у; 23.06.2022, №134 – 2022/у); 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (кітайская) (15.07.2021, №051 – 2021/у; 23.06.2022, №135 – 2022/у)

СКЛАДАЛЬШКІ:

І.М.Мішчанчук, загадчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

М.С.Рак, выкладчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

С.М.Тычына, дацэнт кафедры беларускай філалогіі і сусветнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат філалагічных навук;

Н.У.Чайка, прафесар кафедры мовазнаўства і лінгвадыдактыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», доктар філалагічных навук, прафесар

УЗГОДНЕНА:

Дырэктар
ДУА «Гімназія № 43 г. Мінска»

M. F. Kavaleuskaya
М.Ф.Кавалеўская

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»
(праатакол № 8 ад 25.03.2024 г.)

Загадчык кафедры

I. M. Mishanchuk
І.М.Мішчанчук

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»
(праатакол № 6 ад 16.04 2024 г.)

Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджаючых яе матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь апавадас

Метадыч вучэбна-метадычнага
аддзела БДПУ

Y. V. Tikhonava
Я.В.Ціханова

N. P. Sytkovskaya
Н.П.Сяткоўская

Дырэктар бібліятэкі

Скапіравана ў сапраўдны выгляд

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Тэорыя літаратуры» працягвае і завяршае навучанне па адной з базавых дысцыплін, па якіх вядзецца падрыхтоўка спецыялістаў-філолагаў у вышэйшай педагагічнай установе, – літаратуразнаўству. Яна знаёміць з найбольш агульнымі заканамернасцямі развіцця мастацтва слова: раскрывае змест асноўных эстэтычных і ўласна літаратурных катэгорый і паняццяў, неабходных для аналізу літаратурна-мастацкіх з’яў, характарызуе канцэпцыі і тэорыі сутнасці мастацкай творчасці, паказвае суадносіны літаратуры з рэчаіснасцю, выяўляе законы мастацкай творчасці, што служыць больш поўнаму раскрыццю і асэнсаванню мастацкага свету твора і творцы. Аб’ектам вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Тэорыя літаратуры» выступаюць сусветны літаратурны працэс і яго складнікі – літаратуры нацыянальныя, агульная і гістарычная паэтыка, літаратурныя роды і жанры ў іх гістарычнай эвалюцыі.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – вывучэнне станаўлення і развіцця літаратуразнаўства; усведамленне найбольш значных пытанняў у арганізацыі мастацкага твора і літаратурнага працэсу, а таксама авалоданне прынцыпамі і навыкамі аналізу твора ў яго мастацкай цэласнасці.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- выпрацаваць крытэрыі разумення канкрэтна-гістарычнай, нацыянальнай і агульначалавечай значнасці мастацкіх твораў;
- даць рознабаковыя веды па прадмеце, навучыць арыентавацца ў свеце мастацкіх эпох, стыляў, метадаў, напрамкаў.
- сістэматызаваць уяўленні студэнтаў пра эвалюцыю мастацкай думкі чалавецтва, пра станаўленне і шляхі развіцця літаратурных родаў, жанраў, жанравых форм;
- пазнаёміць з асноўнымі літаратуразнаўчымі метадамі, з сістэмай навуковых і крытычных жанраў;
- раскрыць сутнасць і ролю тэарэтычных ведаў пры вывучэнні літаратурных твораў розных гістарычна-мастацкіх эпох;
- выхоўваць эстэтычны густ, адчуванне прыгожага ў жыцці і літаратуры.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Згодна з вучэбнымі планами для спецыяльнасцей 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура, 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы) вучэбная дысцыпліна «Тэорыя літаратуры» ўваходзіць у кампанент установы адукацыі. Вучэбная дысцыпліна «Тэорыя літаратуры» звязана з вучэбнымі дысцыплінамі «Гісторыя беларускай літаратуры XIX ст.», «Гісторыя беларускай літаратуры Нашаніўскага перыяду», «Гісторыя беларускай літаратуры 20–30-х гг. XX ст.», якія ўваходзяць у дзяржаўны кампанент, і абапіраецца на паняцці, атрыманыя падчас вывучэння вучэбных дысцыплін «Уводзіны ў літаратуразнаўства» і «Антычная літаратура і літаратура эпохі Сярэднявечча і Адраджэння».

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Тэорыя літаратуры» павінна забяспечыць фарміраванне ў

студэнтаў спецыяльнасці 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура спецыялізаванай кампетэнцыі СК-2: Здзяйсняць аналіз, сістэматызацыю і класіфікацыю базавых літаратуразнаўчых паняццяў і фактаў; у студэнтаў спецыяльнасці 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы) – спецыялізаванай кампетэнцыі СК-1: Здзяйсняць аналіз, сістэматызацыю і класіфікацыю базавых літаратуразнаўчых паняццяў і фактаў.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен **ведаць**:

- асновы тэорыі і гісторыі літаратуры, літаратурнай крытыкі;
- прынцыпы і прыёмы літаратуразнаўчага аналізу мастацкіх тэкстаў;
- змест паняццяў і праблемы вывучэння літаратурных метадаў, накірункаў і плыняў, сістэмы мастацкіх вобразаў і жанраў;
- сюжэтна-кампазіцыйныя асблівасці твораў і сродкі мастацкай выразнасці;
- магчымасці і межы прымянення метадаў і прыёмаў аналізу, характэрных для найважнейшых сучасных літаратуразнаўчых школ.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен **умець**:

- даваць вызначэнне асноўным літаратуразнаўчым тэрмінам і паняццям;
- выяўляць падобнае і адметнае ў літаратурах розных часоў і народаў;
- спалучаць набытыя тэарэтычныя веды з вывучэннем канкрэтных мастацкіх з’яў;
- раскрываць нацыянальную адметнасць і індывідуальна-аўтарскую інтэрпрэтацыю жыццёвых і літаратурных з’яў;
- вызначаць месца твора ў мастацкай сістэме пісьменніка, у літаратуры свайго часу і іншых эпох;
- складаць тэсты па літаратурных творах пэўнай эпохі, пэўнага роду літаратуры, пэўнага жанру.
- працаваць з тэарэтычнай, навукова-крытычнай і даведачнай літаратурай.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен **валодаць**:

- літаратуразнаўчай тэрміналогіяй, здольнасцю кваліфікавана будаваць выказванне пра літаратуразнаўчыя з’вы;
- навыкамі абагульнення і сістэматызацыі вывучанага, вылучэння галоўнага, істотнага, бачання адметнага пры параўнанні розных літаратурных твораў;
- асноўнымі падыходамі да аналізу літаратуразнаўчых катэгорый у мастацкім тэксце.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне «Тэорыя літаратуры» студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны.

У аснову структуравання зместу вучэбнага матэрыялу вучэбнай дысцыпліны пакладзены прынцып тэматычнага падыходу, які прадугледжвае падзел вучэбнага матэрыялу на адносна самастойныя раздзелы (тэмы).

Па кожнай вучэбнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў канкрэтных кампетэнцый выкладчык праектуе і рэалізуе канкрэтныя педагагічныя тэхналогіі.

Асноўнымі тэхналогіямі навучання з’яўляюцца: праблемнае навучанне (праблемнае выкладанне, пошукавы метады); камунікатыўныя тэхналогіі, заснаваныя на актыўных формах і метадах навучання (дыскусія, круглы стол, прэзентацыя, работа ў групах); асобасна арыентаваная тэхналогія.

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў. Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны «Тэорыя літаратуры» выкарыстоўваюцца такія формы самастойнай работы, як выкананне індывідуальных заданняў на практычных занятках пад кантролем выкладчыка, выкананне індывідуальных заданняў пазааўдыторна (кіруемая самастойная работа студэнтаў), напісанне рэфератаў, падрыхтоўка дакладаў для выступлення на студэнцкіх навуковых канферэнцыях і інш.

Агульная колькасць гадзін, колькасць аўдыторных гадзін, форма атрымання вышэйшай адукацыі, размеркаванне аўдыторных гадзін, формы прамежкавай атэстацыі. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Тэорыя літаратуры» на 4 курсе ў 7 семестры разлічана на 96 вучэбных гадзін. З іх 48 аўдыторных гадзін: 24 лекцыйных, 24 гадзіны практычных заняткаў. Форма атрымання адукацыі – дзённая, форма прамежкавай атэстацыі – экзамен.

Размеркаванне гадзін па семестрах:

Семестр	Усяго	Лекцыі	Практычныя	Самастойная работа студэнтаў	Форма прамежкавай атэстацыі
VII	96	24	24	48	Экзамен

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

ТЭМА 1. АСНОВЫ ТЭОРЫІ ЛІТАРАТУРЫ

Падтэма 1.1 Агульныя праблемы тэорыі літаратуры

1.1.1 Тэорыя літаратуры і метадалогія ў сістэме літаратуразнаўства. Літаратура як від мастацтва. Сутнасць мастацкай творчасці.

Узнікненне навукі аб літаратуры. Прадмет і задачы літаратуразнаўства. Асноўныя катэгорыі, паняцці, тэрміны. Дапаможныя навукі ў літаратуразнаўстве. Сувязь з гуманітарнымі, прыродазнаўчымі, тэхнічнымі навукамі. Размежаванне тэорыі, гісторыі, літаратурнай крытыкі па аб'екту даследавання. Прадмет і задачы тэорыі літаратуры. Паняцце пра паэтыку, яе віды. Прадмет і задачы гісторыі літаратуры. Метадалогія сярод літаратуразнаўчых навук.

Месца літаратуры сярод іншых відаў мастацтва. Матэрыялістычныя і ідэалістычныя канцэпцыі сутнасці мастацкай творчасці. Антычныя тэорыі мастацтва як пераймання жыцця. Платонаўская тэорыя «ценю ценяў», мастацтва як «памяць душы». Перайманне жыцця па закону неабходнасці ці верагоднасці ў канцэпцыі Арыстоцеля. Паняцце катарсісу. «Паэтыка» Арыстоцеля. Развіццё ідэй Платона і Арыстоцеля філосафамі і творцамі Сярэднявечча і Рэнэсансу (Аўгусцін Блажэнны, Леанарда да Вінчы, інш.). Эстэтычныя тэорыі новага часу: класіцыстычная (Н. Буало), асветніцкая (П.А. Гольбах, К.А. Гельвецый, Д. Дзідро). Канцэпцыі сутнасці мастацкай творчасці як суб'ектыўнай творчай здольнасці. Філасофскія ідэі І. Канта, І.Г. Фіхтэ, А. Шапэнгаўэра. Разуменне мастацкай творчасці рамантыкамі (Ф. Наваліс, Ф. Шлегель і інш.). Абсалютызацыя свабоды творцы, рэзкае супрацьпастаўленне мастацтва рэальнаму жыццю, «двухсветавасць» рамантычнай літаратуры. Сутнасць літаратуры як слоўнае выяўленне асабістага псіхалагічнага стану мастака (канцэпцыі А. Патабні, З. Фрэйда, А. Бергсана, Б. Крачэ). Тэорыі «фенаменалізму» (Н. Гартман, Р. Ингардэн). Мастацтва як адзін з нямногіх сродкаў «свабоднага самавыяўлення» чалавека, спасціжэння экзістэнцыяльнага быцця ў праграмных трактатах К. Ясперса, М. Хайдэггера, Ж.-П. Сартра. Аб'ектыўна-гістарычныя канцэпцыі сутнасці мастацтва. Філасофская сістэма Гегеля. Асноўныя яе палажэнні: «абсалютная ідэя» і «ідэя прыгожага». Матэрыялістычная тэорыя М. Чарнышэўскага. Разуменне літаратуры як адлюстравання і выяўлення духоўнага жыцця грамадства прадстаўнікамі культурна-гістарычнай школы (І. Тэн, Г. Гетнер, А. Пыпін і інш.). Сучасныя тэорыі сутнасці мастацкай творчасці (XX – XXI стст.). Тэорыя вобразнай сутнасці мастацтва. Мастацтва як непасрэднае ідэалагічнае пазнанне сацыяльнай характэрнасці чалавечага жыцця і звязанай з ім натуральнай прыроды (Г. Паспелаў). Тэорыі дыялагічнасці тэксту (М. Бахцін, Ю. Лотман), тэксту як цалкам замкнутай у сабе сістэмы моўных знакаў (Ю. Лотман). Постмадэрнісцкае разуменне сутнасці творчасці.

1.1.2 Мастацкі вобраз.

Вобраз як асноўная адзінка мастацкай формы і зместу. Літаратуразнаўчыя падыходы ў трактоўцы прыроды вобраза: 1) уласцівасць мовы мастацкага твора, 2) сістэма канкрэтна-пачуццёвых дэталей. Шырокае і вузкае разуменне тэрміна (вобраз-твор, вобраз-характар, вобраз-карціна, вобраз-дэталі, мастацкі троп). Этапы (узроўні фарміравання мастацкага вобраза): задума, мастацкае ўзнаўленне, успрыманне. Структура мастацкага вобраза як сінтэзнае засваенне акаляючага свету: спалучэнне аб'ектыўнага і суб'ектыўнага, жыццёвай верагоднасці і ўмоўнасці, тыповага і індывідуальна-непаўторнага. Выяўленне мастацкай экспрэсіўнасці ў творы (пафас). Віды пафасу. Аўталагічны і металагічны тыпы вобраза. Гратэскавы вобраз. Падтэкст. Вечныя вобразы, іх мадыфікацыі. Вобраз-характар. Вобраз-тып. Архетып. Сістэма вобразаў у лірычным, эпічным, драматычным творах. Пытанне пра вобраз аўтара, апавядальніка, чытача.

Падтэма 1.2 Літаратурныя роды і жанры

1.2.1 Літаратурныя роды.

Тэарэтычнае абгрунтаванне падзелу літаратуры на роды ў залежнасці ад адносін мастацкіх твораў да аб'екта і суб'екта творчасці (Арыстоцель, Гегель, Бялінскі і інш.). Узнаўленне (у эпасе) і выяўленне (у лірыцы) як зыходныя моманты ў агульнай тыпалогіі мастацкай літаратуры. Эпічны свет як цалкам замкнутая ў самой сабе аб'ектыўная рэальнасць. Лірыка як самавыяўленне суб'екта творчасці. Драматычная літаратура як сінтэз эпічнага і лірычнага спосабаў узнаўлення жыцця, як адзінства аб'ектыўнага і суб'ектыўнага пачаткаў мастацкай творчасці. Крытыка дадзенай канцэпцыі. В. Бялінскі пра «змешанасць» трох родаў літаратуры ў мастацкай практыцы. Узнікненне літаратурных родаў па канцэпцыі А. Весялоўскага, наяўнасць у кожным з іх аб'ектыўнага і суб'ектыўнага пачаткаў.

Родавыя асаблівасці зместу і формы эпічных твораў. Спосаб стварэння эпічнага вобраза. Сюжэт як засваенне жыцця ў яго руху і часавым вымярэнні. Апавядальна-апісальная структура эпічнага твора. Прадмет лірычнага выяўлення. Паняцце пра лірычнага героя. Лірычны змест як існаванне і ўзаемадзеянне лірычных матываў. Спецыфіка рытмічнай арганізацыі зместу твора. Драма як узнаўляльны, «пабочны род» (Г. Паспелаў), літаратуры, як магчымасць сінтэзу паміж мастацтвам слова і мастацтвам пантамімы. Самакаштоўнае значэнне дзеяння ў драме, формы яго выяўлення. Функцыя аўтарскай мовы (рэмаркі) у драматургічным творы. Вызначальныя рысы эпасу (наяўнасць характараў – дзеючых асоб), лірыкі (самавыяўленне лірычнага героя), драмы (абумоўленасць дзеянняў персанажа ўнутраным парывам). Спецыфіка слова ў мастацкім творы (прамое, ускоснае, іншасказальнае). Асаблівасці мовы эпасу, лірыкі, драмы.

1.2.2 Літаратурныя жанры і жанравыя формы.

Паняцце пра жанр як форму, у якой існуюць літаратурныя роды. Жанравы змест (тэматыка, праблематыка, пафас і г.д.) і жанравая форма (суб'ектная арганізацыя тэксту, хранатоп, асацыятыўны фон і інш.). Станаўленне жанравай

структуры мастацтва слова (вылучэнне эпічных, драматычных, лірычных жанраў). Сістэма жанраў, яе асаблівасці на розных этапах гістарычнага развіцця літаратуры. Нацыянальны характар спецыфікі жанравай сістэмы. Прынцыпы вылучэння жанраў у эпасе, лірыцы, драме. Класічныя жанры, іх генезіс і гістарычная эвалюцыя (ода, элегія, санет, эпіграма, трагедыя, камедыя, інш.). Спецыфіка і адметнасць сатырычнага адлюстравання жыцця. Жанры сатырычнай літаратуры. Жанр і жанравыя формы (жанравыя мадыфікацыі).

1.2.2.1 Жанры лірыкі.

Тыпалогія лірычнага роду. Прадметна-тэматычныя разнавіднасці лірычных твораў. Класіфікацыя па тыпах мастацкай змястоўнасці (гераічны, эталагічны, сентыментальны, сатырычны, інш.) і пафасу. Жанры з жорсткім адзінствам формы і зместу (ямб, пастараль, стансы, трыялет, канцона, актава, інш.) на ранніх стадыях мастацкага развіцця. Іх гістарычная эвалюцыя як здольнасць да ўзнаўлення новага тыпу мастацкай змястоўнасці (элегія, эпіграма, санет), да абнаўлення фармальных асаблівасцей (ода, сатыра). Свабоднае спалучэнне мастацкага зместу і формы як прыкмета сучаснай лірыкі. Абнаўленне жанравай сістэмы ў розныя перыяды развіцця літаратуры праз зварот да класічных жанраў і іх перастварэнне. «Новажанры» і аўтарскія формы ў сучаснай паэзіі. Празаізаваныя формы лірыкі (верлібр, верш у прозе, паэма ў прозе).

1.2.2.2 Эпічныя жанры.

Старажытнае / антычнае разуменне эпасу як аповеду пра гістарычнае і міфалагічнае мінулае. Тыпалогія эпічнага роду. Эпапея як літаратурны жанр, яе асноўныя характарыстыкі. Выснова Гегеля і Бялінскага пра немагчымасць з'яўлення паэмы-эпапеі ў літаратуры новага часу. Раман як аналаг эпапеі па свайму значэнню ў сістэме жанраў. Пытанне пра час ўзнікнення рамана (М. Бахцін, В. Кожынаў і інш.). Гістарычная эвалюцыя, месца рамана ў сістэме жанраў розных літаратурных напрамкаў. Ф. Гегель, В. Бялінскі, М. Бахцін пра спецыфіку жанру. Жанравыя мадыфікацыі рамана ў сусветнай і нацыянальнай літаратурах. «Сярэднія» і «малыя» апавядальныя формы: аповесць, навела, апавяданне. Іх жанравыя адметнасці і разнавіднасці. Тыпы мастацкага зместу (героіка, сентыментальнасць, рамантыка, трагізм, драматызм, інтэлектуальнасць, інш.).

1.2.2.3 Жанры драмы. Трагедыя: змест назвы. Сувязь старажытнагрэчаскай трагедыі з абрадавымі дзействамі і абрадавым хорам. Жанравыя характарыстыкі трагедыі, гістарычная эвалюцыя. Пытанне пра трагедыю ў новай літаратуры. Сутнасць трагічнага канфілікту на розных этапах літаратурнага развіцця. Камедыя: гісторыя нараджэння, жанравая спецыфіка. Старажытнагрэчаская і старажытнарымская камедыі. Антычныя трагікі і камедыёграфы. Эпоха Рэнэсансу як новы этап у развіцці жанру. Жанравыя формы і разнавіднасці сучаснай камедыі. Літаратурныя і фальклорныя формы драмы эпохі Сярэднявечча, Рэнэсансу і Асветніцтва: літургічная драма, містэрыя, інтэрмедыя, інтэрлюдзя, соці, фарс, маралітэ, камедыя дэль артэ і інш. Узнікненне драмы як «сярэдняга» жанру, як п'есы з пераважна

драматычным тыпам мастацкага зместу. Меладрама, вадэвіль. Формы міжжанравага сінтэзу (трагікамедыя, трагіфарс).

1.2.2.4 Памежныя (міжродавыя і міжжанравыя) утварэнні.

Мастацкія формы са змешанымі родавымі, жанравымі і родава-жанравымі прыкметамі. Праблема родава-жанравага сінтэзу (родава-жанравай дыфузіі) у сучаснай літаратуры. Мастацка-дакументальныя і мастацка-публіцыстычныя жанры: эсэ, споведзь, мемуары, нарыс, памфлет. Літаратурна-фальклорныя жанры: казка, паданне.

Паэма як жанр. Яе гістарычная эвалюцыя. В. Бялінскі пра сутнасць паэмнага ўзнаўлення рэчаіснасці. Прынцыпы класіфікацыі паэмы. Эпічная, лірычная, драматычная, ліра-эпічная, ліра-эпіка-драматычная паэма: асноўныя характарыстыкі. Фальклорная і літаратурная формы балады. Балада рамантычная і рэалістычная: асаблівасці зместу. Суаднесенасць у баладных творах лірычнага, эпічнага і драматычнага пачаткаў. Байка як адзін з самых старажытных жанраў. Генетычная сувязь байкі з казкай пра жывёл. Адметнасць зместу і формы байкі. Драматычныя формы міжжанравага сінтэзу: трагікамедыя, трагіфарс. Жанравая асаблівасць і жанравыя разнавіднасці мемуарнай літаратуры: некралог, пісьменніцкія нататкі, літаратурны партрэт, дзённік, мастацкая біяграфія.

1.2.2.5 Аўтарскія жанравыя формы.

Статыка і дынаміка ў сістэме жанру. Паняцце пра жанравы канон. Абнаўленне паэтыкі жанру як перадумова яго існавання на працягу доўгага часу. Пытанне пра «аўтарскія» жанры і жанравыя формы (на прыкладзе твораў Я. Брыля, А. Разанава, Р. Барадуліна).

ТЭМА 2. ЛІТАРАТУРНЫ ПРАЦЭС

Падтэма 2.1 Літаратурны працэс як сістэма. Перыядызацыя

Вызначэнне літаратурнага працэсу. Асноўныя катэгорыі і тэрміны. Тэндэнцыі, характар, заканамернасці развіцця слоўнага мастацтва. Праблема паскоранасці. Сутнаснае напаўненне дадзенай праблемы ў савецкім літаратуразнаўстве. Паняцце пра дыскрэтнасць. Традыцыя і наватарства ў літаратуры. Знешнія і ўнутраныя фактары развіцця літаратурнага працэсу. Тэорыя стадыяльнасці. Перыядызацыя сусветнага і нацыянальнага літаратурнага працэсу. Спрэчныя аспекты ў перыядызацыі сусветнай літаратуры. Сучасны літаратурны працэс: часавыя параметры, прынцыпы вылучэння этапаў.

Падтэма 2.2 Літаратурныя эпохі, кірункі, плыні, школы

Паняцце пра мастацкую сістэму, творчы метады, эпоху, літаратурны напрамак, школу. Гісторыя літаратурных напрамкаў як гісторыя ўзаемадзеяння і барацьбы паміж імі. Нарматыўныя эстэтычныя прынцыпы і супрацьстаянне ім вялікага таленту.

2.2.1 Універсальныя мастацкія сістэмы Антычнасці і Сярэднявечча.

Паняцці пра Старажытнасць і Антычнасць. Сінкрэтызм як адметная асаблівасць твораў мастацтва ў гэтыя эпохі. Роля міфалогіі ў станаўленні

літаратуры. Складнікі літаратуры, у т.л. гістарыяграфія, філасофская проза, красамоўства, прыродазнаўчыя творы. Зараджэнне літаратурных родаў, відаў, жанраў. Устойлівасць сістэмы стыляў. Завершанасць антычнай паэтыкі. Спецыфіка антычнага вершаскладання. Фармуляванне асноўных эстэтычных паняццяў і катэгорый. Зараджэнне навукі аб літаратуры.

Мастацкая сістэма Сярэднявечча. Складнікі літаратуры. Спалучэнне старажытнага і сярэднявечнага ў ёй. Адпаведнасць саслоўнай структуры сярэднявечнага грамадства. Дзве ідэйна-творчыя плыні ў літаратуры Раняга Сярэднявечча. Сімволіка і алегарызм мыслення. Сістэма жанраў і стыляў. Шматмоўнасць як адметная рыса эпохі. Перакладная літаратура, яе месца ў літаратурным працэсе. Праблема аўтарства.

2.2.2 Эпоха Рэнесансу.

Паходжанне назвы. Глыбокая цікавасць да антычнасці і яе мастацтва. Гуманістычная канцэпцыя чалавека і свету. Антрапацэнтрызм. Утопія. Парадаксальнасць эпохі: суіснаванне апалогіі «здаровага сэнсу» і містыкі. Перыяды ў развіцці культуры Рэнесансу. Сусветна вядомыя постаці мастакоў слова. Рэнесансныя тэндэнцыі на землях ВКЛ.

2.2.3 Барока і класіцызм.

Часавыя і геаграфічныя межы першых у гісторыі мастацтва літаратурных напрамкаў. Барока як сінтэз мастацтва дзвюх эпох – Сярэднявечча і Рэнесансу. Сутнасць барочнай мастацкай канцэпцыі. Паэтыка літаратурнага барока.

Картэзіянства як філасофская аснова класіцызму. Эстэтычная сістэма французскіх «класікаў». «Паэтыка» Н. Буало. Асноўны канфлікт у суаднесенасці з гістарычным развіццём абсалютызму. Прынцып пераймання (прыроды, антычнага мастацтва). Прынцып строгага рацыяналізму (падзел жанраў, густаў, стыляў; сістэма герояў; правілы чатырох адзінстваў). Фармальныя адзнакі стылю. Арыентацыя на выхаваўчую ролю мастацтва. Прадстаўнікі класіцызму.

2.2.4 Асветніцтва.

Асветніцтва як ідэйна-культурны рух і мастацкая сістэма. Культ Навукі і Розуму. Канцэпцыя «свабоднага», «прыроднага», «чыстага» чалавека. Шляхі негвалтоўнай перабудовы грамадства (ідэя стваральнай працы, выхавання з дапамогай навук і мастацтваў, у народным асяроддзі, з дапамогай маральнай пропаведзі, інш.). Напрамкі (асветніцкі класіцызм, асветніцкі рэалізм, сентыменталізм), жанры, прадстаўнікі.

2.2.5 Сентыменталізм. Рамантызм.

Пачуццё як асноўная чалавечая каштоўнасць і вымярэнне ў эстэтыцы сентыменталістаў. Зварот да прыроды, да патрыярхальнага стану развіцця грамадства, крытыка цывілізацыі. Дэмакратызацыя героя літаратуры і мовы. Змены ў сістэме жанраў.

Паняцце пра перадрамантызм. Тэарэтычныя працы і маніфесты прадстаўнікоў рамантызму (братоў Шлегеляў, Ф. Наваліса ў нямецкай літаратуры, П. Шэлі, У. Вордсварта, С.Т. Кольрыджа ў англійскай, В. Гюго ў французскай і інш.). Ідэя абсалютнай свабоды творчасці, прарочай місіі творцы.

«Двухсветавасць» мастацтва. Адметнасць рамантычнага героя. «Байранізм» у літаратуры і ў рэальным жыцці. Цікавасць да культуры і мастацтва Сярэднявечча, да сапраўднай, а не міфалагізаванай гісторыі народаў, да хрысціянскіх матываў і вобразаў. Узбагачэнне жанравай сістэмы. Паняцце пра неарамантызм.

2.2.6 Рэалізм. Натуралізм.

Рэалізм як напрамак і як тып творчасці. Пытанне пра часавыя межы рэалізму. Асноўныя прынцыпы рэалістычнага мастацтва: праўдзівасць, тыповасць, ідэйнасць, народнасць, дэмакратызм, сацыяльнасць, гістарызм. Іх трактоўка ў розныя гістарычныя перыяды. Канцэпцыя чалавека і свету. Пашырэнне тэматыкі твораў. Жыццёпадобнасць героя і абставін. Дэміфалагізацыя літаратуры. Росквіт раманняга жанру. Тыпы рэалізму (крытычны, сацыялістычны, міфалагічны, неарэалізм і інш.). Нарматыўнасць і рэгламентаванасць тэорыі сацрэалізму, трактоўка прынцыпаў класавасці, партыйнасці, народнасці. Спробы абнаўлення паэтыкі: канцэпцыя сацыялістычны рэалізм як «адкрытая сістэма».

Нявырашанасць пытання пра месца натуралізму ў сістэме сусветнага літаратурнага працэсу. Погляды Эміля Заля на рэалізм і натуралізм. Асноўныя характарыстыкі натуралізму: абсалютызацыя ў чалавеку «прыроднага пачатку», біялагічнай існасці, спадчыннасці; фактаграфізм, перанясенне ў літаратуру прынцыпаў навуковага аналізу, пісьменнік як «рэгістратар фактаў», твор – дакладная копія жыцця. Свядомы зварот да «забароненых» тэм, «нізкіх» фабул, малапрывабных аспектаў жыцця.

2.2.7 Нерэалістычная літаратура. Дэкаданс.

Філасофія дэкадансу (ідэі Ф. Ніцшэ, А. Шапэнгаўэра, А. Бергсона). Літаратурныя кірункі дэкадансу. Паняцце пра сімвал. Твор як «лес сімвалаў» (Д. Меражкоўскі). Трактат М. Метэрлінка «Скарбы ўтаймаваных» і яго «маленькія драмы» як этапныя ў тэорыі і мастацтве сімвалізму. Сімвалізм паэзіі П. Верлена. Зварот да сімвалаў, іх спецыфіка ў творах беларускіх пісьменнікаў (Я. Купала) Імпрэсіянізм у выяўленчым мастацтве, музыцы, літаратуры. Шматфарбнасць, хутказменлівасць свету і ўражанняў. Змястоўныя і фармальныя адзнакі стылю. М. Багдановіч як паэт-імпрэсіяніст. Эстэтызм: суадносіны мастацтва і жыцця ў тэорыі і практыцы. Асноўныя палажэнні працы О. Уайльда «Выдумкі», рэалізацыя эстэтычнай праграмы ў яго творах.

2.2.8 Мадэрнізм. Авангардызм і неаавангардызм.

Вызначэнне паняццяў. Час і прычыны ўзнікнення так званага сучаснага мастацтва. Філасофскія асновы (фрэйдызм, аналітычная псіхалогія К.Г. Юнга і інш.), іх рэалізацыя ў творах пісьменнікаў. Тэарэтычныя праграмы і маніфесты. Літаратурныя кірункі і плыні (кубізм, дадаізм, сюррэалізм, футурызм, імажынізм, экспрэсіянізм, «плынь свядомасці» і інш.). Свядомая ўстаноўка на элітарнасць творчасці. Рашучае адмаўленне прынцыпаў рэалізму і натуралізму, закладзеных папярэднімі напрамкамі традыцый. Перавага формы над зместам. Асноўныя прыёмы і сродкі стварэння мастацкага свету. Канцэпцыя чалавека і свету. Хранатоп. Экзістэнцыялізм як філасофія і літаратурная з'ява 2-й пал. ХХ

ст. Асноўныя катэгорыі, іх рэалізацыя ў творчасці французскіх (Ж.-П. Сартр, А. Камю), беларускіх (В. Быкаў) пісьменнікаў. Паняцце пра неаавангардызм («тэатр абсурду», «новы раман», «канкрэтная» паэзія).

2.2.9 Постмадэрнізм.

Постмадэрнізм як сістэма светабачання, метады і напрамак. Сутнасць паняццяў сімулякр, тэкст, генатэкст. Постмадэрнізм – «тэатральнасць сучаснай культуры» (І. Хассан). Асноўныя характарыстыкі постмадэрнісцкіх твораў: зліццё гістарычных і мастацкіх традыцый, сціранне мяжы паміж «сваім» і «чужым», збліжэнне элітарнай мадэрнісцкай літаратуры з літаратурай масавай, «фіналісцкі» характар культуры. Прыёмы постмадэрнісцкага пісьма, жанры літаратуры.

ТЭМА 3. АНАЛІЗ ЛІТАРАТУРНАГА ТВОРА

Падтэма 3.1 Літаратуразнаўчыя метады і школы

3.1.1 Паняцце пра метады.

Метады мастацкія і навуковыя. Агульнанавуковыя. Літаратуразнаўчае разуменне метаду. Сувязь паняццяў напрамак, стыль з мастацкім метадам. Гістарычна першыя шляхі вывучэння мастацкага твора. Сучасныя метады і школы.

3.1.2 Міфалагічная і неаміфалагічная школы. Біяграфічны метады. Культурна-гістарычная школа.

Міфалагічная школа і яе вытокі (працы Д. Віко, І.Г. Гердэра). Уклад нямецкіх рамантыкаў («Нямецкая міфалогія» Я. Грыма). Рэканструяванне старажытных міфаў на аснове фальклорных твораў розных народаў. Падабенства сюжэтна-вобразнай структуры казак як вынік іх агульнага паходжання з міфаў (браты Грым), дзякуючы законам логікі (Ф. Буслаеў). Пераход фальклорных сюжэтаў у літаратуру, з літаратуры – у народную творчасць іншых народаў (Л. Бараг). Уклад беларускіх этнографікаў, фалькларыстаў, літаратуразнаўцаў у развіццё міфалагічнага напрамку.

Асноўныя складнікі біяграфічнага метаду. Праца Ш.А. Сент-Бёва «Літаратурна-крытычныя партрэты». Адрозненне літаратуразнаўчага даследавання ад твораў біяграфічнага жанру. Твор як прадукт біяграфічнага аўтара. Развіццё магчымасцей метаду ў працах вучоных у пазнейшыя часы. Выкарыстанне прынцыпаў біяграфічнага метаду ў адукацыйных праграмах для сярэдніх навучальных устаноў і ВНУ Беларусі.

Апора на пазітывізм (Г. Спенсер, А. Конт) у культурна-гістарычнай школе. Працяг традыцый Ш.А. Сент-Бёва, выяўленне сувязей твора з рэальнасцю. Сутнасць вылучаных французскім філосафам, гісторыкам, крытыкам І.-А. Тэнам паняццяў «раса», «асяроддзе», «момант». Значэнне метаду ў развіцці літаратуразнаўства. Прадстаўнікі культурна-гістарычнай школы на Беларусі.

3.1.3 *Параўнальна-гістарычны метада. Сацыялагічны і фармальны метады.*

Параўнальна-гістарычны метада. Вылучэнне А.М. Весялоўскім асноўнага элемента («непадзельная адзінка сюжэта», матыў) у творчасці прадстаўнікоў розных часоў і народаў. Ідэя «самазараджэння» матываў і іх «міграцыі». Эвалюцыйны характар метаду. Пошукі тыпалагічных сыходжанняў і міжлітаратурных сувязей. «Гістарычная паэтыка» А.М. Весялоўскага, яе значэнне для фарміравання прынцыпу гістарызму. Увага да паўтаральнасці літаратурных з'яў. Параўнальна-гістарычны метада як аснова кампаратывістыкі. Яго суданосіны з агульнанавуковым параўнальным метадам.

Асаблівасці сацыялагічнага метаду. Разуменне літаратуры як адной з форм грамадскай свядомасці, твора – як адлюстравання сацыяльна-тыповага ў жыцці чалавека і грамадства. Філасофская аснова метаду: пазітывізм, марксізм – «чалавек як чалавек грамадскі» (К. Маркс). Роля рускай крытыкі XIX ст. (В. Бялінскі, М. Чарнышэўскі, М. Дабралюбаў, Д. Пісараў) у замацаванні асноўных ідэй сацыялагічнага падыходу да мастацтва. Паняцці пра тэндэнцыйнасць і сацыяльны заказ у мастацтве. Прынцыпы класавасці, партыйнасці, народнасці. Выкарыстанне крытыкамі і літаратуразнаўцамі прынцыпаў і прыёмаў іншых навук (філасофіі, псіхалогіі, эстэтыкі, лінгвістыкі, сацыялогіі, культуралогіі, дакладных навук). Развіццё тэорыі ў працах Б. Брэхта, Т. Адорна, А. Хаўзэра, Г. Маркузэ, Г. Лукача і інш. Вульгарызацыя метаду ў савецкім літаратуразнаўстве 1920–30-х гг. Р. Гарадзі і яго тэорыя «рэалізм без берагоў». Новыя падыходы ў вызначэнні рэалістычнага мастацтва.

Фармальны метада. Фармальная школа і яе набыткі. Артыкул Б. Эйхенбаўма «Як зроблена “Шынель” Гогаля». Гіпотэза Р. Якабсона і Ю. Тынянава пра сістэмны характар мовы і літаратуры. Літаратурны твор як «канструкцыя»: «...Не рэч, не матэрыял, а адносіны матэрыялаў» (В. Шклоўскі). Акцэнтацыя ўвагі на прыёмы, што дазваляюць перастварыць рэальны факт у факт літаратурны. Распрацоўка Б. Тамашэўскім пытанняў паэтыкі літаратурных жанраў, паэтычнай мовы, вершаскладання, кампазіцыі («Кароткі курс паэтыкі»). Твор як закрытая сістэма са сваімі складнікамі. Плённасць метаду для развіцця літаратуразнаўства.

3.1.4 *Псіхалагічны кірунак у літаратуразнаўстве. Структурны метада. Семіётыка. Герменеўтыка. Рэцэптыўная эстэтыка. Кампаратывістыка.*

Увага да псіхалогіі аўтара і псіхалогіі чытача ў псіхалагічным кірунку. Сувязь з псіхалогіяй мастацкай творчасці (у т.л. агульнай псіхалогіяй Л. Выгоцкага), з лінгвістыкай (А.А. Патабня), з філасофіяй інтуітывізму (А. Бергсон), фрэйдызму (З. Фрэйд), аналітычнай псіхалогіяй (К.Г. Юнг), з дзейнасцю псіхалагічных школ. Вылучэнне ролі індывідуальнага пачатку ў мастацтве. Разуменне твора (і мастацкай дзейнасці творцы) як працэсу глыбока ўнутранага, канчаткова неспасцігальнага. Увага да шматзначнасці, невычарпальнасці мастацкага вобраза. Актуальнасць даследаванняў літаратуры з пазіцыі псіхалагічнага падыходу ў наш час.

Структурны метада. Роля членаў Пражскага лінгвістычнага гуртка, Парыжскай сяміятычнай школы, Тартуска-маскоўскай школы ў распрацоўцы прыёмаў структурнага аналізу літаратуры як другаснай сяміятычнай сістэмы. Вывучэнне твора як рознаўзроўневых элементаў структуры, вылучаных на аснове апазіцыі. Паслядоўнасць этапаў структурнага аналізу. Метадалагічныя прынцыпы структуралізму – прымат адносін над элементамі, сінхраніі над дыяхраніяй. Ю. Лотман і Д. Прынс як пачынальнікі постструктуралізму і дэканструктывізму. Артыкул Ж. Дэрыды «Структура, знак і гульня ў дыскурсе гуманітарных навук». Дэцэнтрацыя тэксту. Крытыка іерархічных апазіцый. Ідэя тэксту, цалкам пазбаўленага кантэксту.

Семіётыка. Узнікненне навукі пра знакі і знакавыя сістэмы. Размежаванні элементаў структуры па сінхраніі і дыяхраніі, па парадэгматыцы і сінтагматыцы (Пражскі лінгвістычны гурток). Мова як спецыфічны прадмет даследавання. Ідэя інфармацыйнасці знакаў у розных кантэкстах: натуральнай мовы, штучных моў (зносіны «чалавек – машына»), метамовы (мова навук), другаснай мовы (мова культуры). Знак як мінімальная адзінка тэксту. Мастацкі твор як метазнак. Тэкст як сістэма знакаў (кадзіраванне інфармацыі) і сістэма пазнакавых утварэнняў (мастацкіх вобразаў). Функцыянаванне знакаў і іх тыпалогія.

Герменеўтыка як навука пра разуменне і інтэрпрэтацыю мастацкага тэксту. Метада разумення ў філасофіі. Яго этапы: вылучэнне гіпотэзы, рух ад цэлага да часткі, карэкціроўка цэлага ў залежнасці ад сэнсу частак. Гістарычнае і сімволіка-алегарычнае тлумачэнне тэкстаў. Так званае герменеўтычнае кола: немагчымасць звесці сэнс цэлага да сумы сэнсаў кожнай з яго частак, а сумы сэнсаў – да сэнсу цэлага. Паняцце пра дывінацыю. Граматычная і псіхалагічная інтэрпрэтацыі Ф.Д.Э. Шлеермахера. Неабходнасць «суперажывання» («ужывання») чытача ў вобразны свет твора дзеля разумення пазіцыі аўтара (В. Дзільтэй). Бяскончасць працэсаў інтэрпрэтацыі (Г.Г. Гадамер).

Рэцэптыўная эстэтыка. Рэцэпцыя (успрыманне) і асоба рэцыпіента. Дзве формы рэцэпцыі: уласна ўспрыманне (расшыфроўка знакаў, разуменне сэнсу) і рэакцыя на ўспрыманне (думкі, пачуцці). Шматварыянтнасць прачытання і інтэрпрэтацыі твора. Шматстайнасць тыпаў успрымання. Катэгорыі «перадразуменне» і «чаканні» («далягляды чытацкіх чаканняў») па Г.Р. Яўсу. Дыялог аўтара і чытача ў трактоўцы В. Ізера (паняцці «імпліцытны чытач» і «экспліцытны чытач»).

Кампаратывістыка. Кампаратывізм як метада і першапачатковы этап параўнальнага вывучэння літаратуры. Тыпы літаратурных сувязей і ўзаемадзеянняў: генетычныя і кантактныя сувязі, тыпалагічныя сыходжанні. Формы і віды кантактных сувязей (унутраныя фактары развіцця літаратурнага працэсу). Паняцце пра рэцэпцыю. Пераклад, яго формы і месца ў літаратуры. Кампаратывістыка і комплекснае вывучэнне літаратуры. Узроўні параўнальнага вывучэння літаратуры. Канцэпцыя кантэкстуальнага вывучэння літаратуры і яе роля ў адукацыйным працэсе ў Беларусі ў 1990-я – пачатку 2000-х гг. Агульнанавуковыя метады. Кантэкстуальнае вывучэнне літаратуры.

Комплекснае вывучэнне літаратуры. Міждысцыплінарнае даследаванне літаратуры. Сістэмны падыход (метады) як агульна-навуковая метадалагічная праграма. Сінэргетычная парадыгма і яе выкарыстанне ў літаратуразнаўстве. Набыткі беларускага літаратуразнаўства.

Падтэма 3.2 Стыль у літаратуры

3.2.1 Паняцце стылю. Сферы ўжывання тэрміну.

Этымалогія слова. Узроўні паняцця стыль: 1) індывідуальны стыль (стыль пісьменніка); 2) стыль пэўнага мастацкіга напрамку; 3) існаваўшыя на працягу доўгага часу ўстойлівыя асаблівасці архітэктуры, выяўленчага мастацтва якога-небудзь народа, якія могуць стаць аб'ектам імітацыі («старажытнаегіпецкі» стыль, «кітайскі» стыль і інш.); 4) перыяды гісторыі мастацтваў, якія характарызуюцца адзінствам вобразна-пластычнага ладу. Канцэпцыя змены стыляў Д. Ліхачова як аснова перыядызацыі сусветнага літаратурнага працэсу. Адзінства, усеабдымнасць, строгая падпарадкаванасць твораў пануючым нормам стылю на ранніх этапах мастацтва. Парушэнне першапачатковай цэласнасці вялікіх стыляў з развіццём літаратуры (эпоха Адраджэння, класіцызм). Разбурэнне буйных стылявых агульнасцей, росквіт яркіх індывідуальных стыляў у XIX ст. Мадэрнізм як мноства разнародных стылявых плыняў, хаатычнасць карціны сучаснага мастацтва. Стыль пісьменніка і стыль канкрэтнага твора. Стылявыя зыходжанні і адрозненні. Стыль, стылявая плынь, стылявая манера, стылізацыя: сутнасць тэрмінаў.

3.2.2 Стылі агульнамастацкія і літаратурныя. Аўтарскі стыль. Элементы стылю мастацкага твора.

Розныя падыходы ў трактоўцы стылю: 1) агульнасць ідэйнага зместу і мастацка-вобразных асаблівасцей; 2) устойлівая цэласнасць вобразнай сістэмы, сродкаў мастацкай выразнасці, прыёмаў. Стыль і метады як аснова існавання адзінства мастацкай формы (стыль) і мастацкага зместу (метады). Паняцце пра стылявую дамінанту. Стыль пісьменніка як сістэма, яе рухомасць, зменлівасць і адначасовая цэласнасць. «Складнікі» стылю, выяўленне ў іх адметнай сутнасці вобразаў, сюжэтно-кампазіцыйных прыёмаў, моўных сродкаў і інш. Мова як адзіны агульны для ўсіх твораў стылеўтваральны элемент.

Падтэма 3.3. Вывучэнне мастацкага твора

3.3.1 Структура літаратурнага твора. Твор як сістэма знакаў.

Сутнасць тэрмінаў змест і форма, іх дыялектычная непарыўнасць. Гістарычная зменлівасць прынцыпаў стварэння мастацкага твора. Цэласнасць мастацтва як асноўны прынцып класічнай эстэтыкі і літаратуразнаўства. Ідэі прадстаўнікоў «фармальнай» школы, «вымяральной эстэтыкі», канструктывістаў ідэнтычнасці мастацкага твора самому сабе, адрывы формы ад сацыяльна-каштоўнасных бакоў жыцця. Разуменне ідэалістычнай эстэтыкай, прадстаўнікамі экзістэнцыялізму, фенаменалогіі, «новай крытыкі» мастацкага твора як чыста духоўнай з'явы. Суадносіны зместу і формы ў канкрэтным творы. «Полюсы» зместу і формы. Элементы змястоўнай арганізацыі і элементы формы. Месца кампазіцыі ў структуры твора. Тыпы кампазіцыі. Паняцце пра твор, цыкл, фрагмент, варыянт (рэдакцыю). Кананічны варыянт.

Твор як сістэма знакаў. Паняцце пра твор і тэкст. Тэкст у філалогіі (мовазнаўства і літаратуразнаўства), культуралогіі, семіётыцы. Структуралісцкая канцэпцыя тэксту як «асобнага ўжо закончанага і ўнутрана самастойнага цэлага» (Ю. Лотман). Узроўні аналізу тэксту. Ю. Бораў пра этапы паслядоўнасці структуралісцкага вывучэння: аксіяматызацыя, дысацыяцыя, асацыяцыя, ідэнтыфікацыя, інтэграцыя. Постмадэрнісцкая канцэпцыя тэксту. Паняцце пра генатэкст.

3.3.2 Інтэртэкстуальнасць.

Гісторыя ўзнікнення тэрміна. М. Бахцін пра дыялог пісьменніка з папярэднім і сучаснай яму літаратурамі. Ідэя «дыялогу» ў Ю. Крысцевай. Пашырэнне паняцця інтэртэкст у навейшай філасофіі. Інтэртэкстуальнасць як узаемапраціўленне тэкстаў розных часавых слаёў, складаная пераклічка чужых галасоў, шматгалоссе. Прыёмы сувязі з іншымі творамі: эпіграф, пародыя, перыфраз, цытаванне (рэмінісцэнцыя, алюзія), выкарыстанне крылатых слоў і выказаў, вядомых з літаратурных узораў, наследаванне, адштурхоўванне, варыяцыя, запазычванне, парадыванне, стылізацыя. «Літаратура ў літаратуры» на розных гістарычных этапах.

3.3.3 Літаратурная іерархія.

Функцыянаванне літаратурнага твора ў грамадстве. Праблема запатрабаванасці твораў сучаснікамі аўтара і нашчадкамі. Літаратура «верху» і «нізу». Паняцце пра літаратурную класіку. Шляхі яе вылучэння. Патрабаванні да класічнага твора. Рухомасць і зменлівасць «класічнага спісу». Сусветная і нацыянальная класіка. Праблема мадэрнізацыі класічных твораў. Белетрыстыка як сярэдзінная з'ява на іерархічнай лесвіцы. Шматзначнасць тэрміна. Узроўні белетрыстычнай «шкалы», яе ўласныя «верх» і «ніз». «Папулярная літаратура», «бульварная літаратура», «паралітаратура» як з'ява ў мастацтве слова XIX і XX стст. Сучасная масавая літаратура, яе жанры, асаблівасці зместу, формы, так званага стылю. Рухомасць межаў паміж трыма складнікамі літаратуры.

3.3.4 Этапы вывучэння і ацэнка літаратурнага твора.

Апісанне, аналіз, інтэрпрэтацыя, кантэкстуальнае параўнанне як паслядоўныя крокі ў спасціжэнні зместу і формы мастацкага твора. Сутнасць кожнага этапа. Прынцыпы навуковага даследавання (аб'ектыўнасць, доказнасць, гістарызм, цэласнасць зместу і формы, павага да асобы аўтара і інш.). Крытэрыі выбару аспектаў разгляду (асаблівасці твора, абраны метады даследавання, запатрабаванні часу і г.д.). Даследчыцкая аргументацыя вывадаў і ацэнкі мастацкіх асаблівасцей твора.

3.3.5 Паняцце пра цэласны і кантэкстуальны аналіз твора.

Праблема цэласнага вывучэння літаратурнай з'явы. Мастацкі твор як непадзельнае адзінства зместу і формы. Элементы зместу і формы, іх вылучэнне і разгляд пры цэласным аналізе. Вывучэнне твора ў кантэксце творчасці (пэўнага перыяду ў творчасці) пісьменніка, у кантэксце пэўнага перыяду, ва ўзаемадзеянні з іншымі творамі папярэднікаў і нашчадкаў аўтара, у кантэксце твораў нацыянальнай і сусветнай літаратуры.

3.3.6 Літаратурнаўчыя жанры.

Спецыфіка тэарэтычнага, гісторыка-літаратурнага, крытычнага прачытання мастацкіх з'яў. Жанры навуковыя і навукова-папулярныя: манаграфія, навуковая біяграфія, нарыс жыцця і творчасці, творчы партрэт, штрыхі да партрэта, артыкул, эсэ, рэцэнзія, анатацыя, разважанне, водгук і інш. Жанравыя мадыфікацыі манаграфіі, артыкула, анатацыі (навуковая, мастацка-папулярная). Пародыя як жанр крытыкі. Набыткі нацыянальнага літаратурнаўства.

**ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ «ТЭОРЫЯ ЛІТАРАТУРЫ»
(дзённая форма атрымання адукацыі)**

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Самастойная работа студэнта	Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў	Літаратура	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя (семінарскія) заняткі				
1	2	3	4	5	6	7	8
	ТЭОРЫЯ ЛІТАРАТУРЫ	24	24	48			
1.	Асновы тэорыі літаратуры	8	8	16			
1.1	<i>Агульныя праблемы тэорыі літаратуры</i>	2	2	6			
1.1.1	<i>Тэорыя літаратуры і метадалогія ў сістэме літаратуразнаўства. Літаратура як від мастацтва. Сутнасць мастацкай творчасці</i> 1. Прадмет і задачы літаратуразнаўства. Асноўныя катэгорыі, паняцці, тэрміны. Дапаможныя навукі ў літаратуразнаўстве. Сувязь з іншымі навукамі. 2. Размежаванне тэорыі, гісторыі, літаратурнай крытыкі па аб'екту даследавання. Прадмет і задачы тэорыі літаратуры. Паняцце пра паэтыку, яе віды. 3. Метадалогія сярод літаратуразнаўчых навук. Метад мастацкі і метады літаратуразнаўчы: агульнае і адрознае. 4. Антычныя тэорыі мастацтва як пераймання жыцця. Эстэтычныя тэорыі новага часу: класіцыстычная (М. Буало) і	1		4	Табліца «Катэгорыі і тэрміны»	[1] [2] [12]	

	асветніцкая (П.-А. Гольбах, К.А. Гельвецій, Д. Дзідро). 5. Канцэпцыі сутнасці мастацкай творчасці як суб'ектыўнай творчай здольнасці. Абсалютызацыя свабоды творцы, «двухсветавасць» рамантычнай літаратуры. Літаратура як слоўнае выяўленне аса-бістага псіхалагічнага стану мастака Мастацтва як сродак спасціжэння экзістэнцыяльнага быцця. 6. Аб'ектыўна-гістарычныя канцэпцыі сутнасці мастацтва. (Ф. Гегель, І. Тэн, Г. Гетнер, А. Пыпін і інш.). Вульгарна-сацыялагічны напрамак ў літара-туразнаўстве. 7. Сучасныя тэорыі сутнасці мастацкай творчасці (XX–XXI стст.).						
<i>1.1.2</i>	<i>Мастацкі вобраз</i> 1. Вобраз як асноўная адзінка мастацкай формы. Вызначэнне тэрміна. Яго шырокае і вузкае разуменне. 2. Этапы (узроўні фарміравання мастацкага вобраз. Структура мастацкага вобраза як сінтэзнае засваенне акаляючага свету. Выяўленне мастацкай экспрэсіўнасці ў творы (пафас). 3. Аўталагічны і металагічны тыпы вобраза. Гратэскавы вобраз. Падтэкст. Вечныя вобразы, іх мадыфікацыі. Вобраз-характар. Вобраз-тып. Архетып. 4. Сістэма вобразаў у лірычным, эпічным, драматычным творах. Пытанне пра вобразы аўтара і чытача.	1	2	2	Тэксты для аналізу	[1] [2] [3] [7] [13]	Фронтальнае апытанне
1.2	<i>Літаратурныя роды і жанры</i>	6	6	10			
<i>1.2.1</i>	<i>Літаратурныя роды</i> 1. Тэарэтычнае абгрунтаванне падзелу літаратуры на роды (Арыстоцель, Ф. Гегель, В. Бялінскі і інш.). Канцэпцыя ўзнікнення літаратурных родаў А. Весялоўскага ў агульнай тыпалогіі мастацкай літаратуры. 2. Родавыя асаблівасці зместу і формы эпічных твораў. Прадмет лірычнага выяўлення. Паняцце пра лірычнага героя. Лірычны змест як існаванне і ўзаемадзеянне лірычных матываў.	1		1	Тэксты для аналізу. Схема прынцыпаў размежавання родаў	[1] [2] [9]	

	3. Драма як узнаўляльны «пабочны род» (Г. Паспелаў). 4. Спецыфіка слова, асаблівасці мовы эпасу, лірыкі, драмы.						
1.2.2	<i>Літаратурныя жанры і жанравыя формы</i> 1. Паняцце пра жанр. Сістэма жанраў, яе асаблівасці на розных этапах гістарычнага развіцця літаратуры. Нацыянальны характар спецыфікі жанравай сістэмы. 2. Прынцыпы вылучэння жанраў у эпасе, лірыцы, драме. Класічныя жанры, іх генезіс і гістарычная эвалюцыя. Жанры сатырычнай літаратуры. 3. Асаблівасці формы верлібра, беллага верша, вольнага верша. 4. Санет і яго жанравыя мадыфікацыі. 5. Апавяданне і яго жанравыя формы.	1		2	Табліца «Літаратурныя жанры»	[1] [2] [3] [6] [13]	
1.2.2.1	<i>Жанры лірыкі</i> 1. Тыпалогія лірычнага роду. Прадметна-тэматычныя разнавіднасці лірычных твораў. Класіфікацыя па тыпах мастацкай змястоўнасці. 2. Абнаўленне жанравай сістэмы ў розныя перыяды развіцця літаратуры праз зварот да класічных жанраў і іх перастварэння. «Новажанры» і аўтарскія формы ў сучаснай паэзіі. 3. Празіаічныя формы лірыкі (верлібр, верш у прозе, паэма ў прозе).	1	1	2	Тэксты для аналізу	[1] [2] [3] [6] [13]	Літаратурны дыктант
1.2.2.2	<i>Эпічныя жанры</i> 1. Тыпалогія эпічнага роду. Эпапея як літаратурны жанр. Раман як аналаг эпапеі, яго генезіс і эвалюцыя. Жанравыя мадыфікацыі рамана ў сусветнай і нацыянальнай літаратурах. «Сярэднія» і «малыя» апавядальныя формы: іх жанравыя адметнасці і разнавіднасці. 2. Тыпы мастацкага зместу (героіка, сентыментальнасць, рамантыка, трагізм, драматызм, інтэлектуальнасць, раманічны, эталагічны, інш.) і іх выяўленасць у розных эпічных жанрах.	1	1	1	Тэксты для аналізу	[1] [2] [7] [13]	Фронтальнае апытванне
1.2.2.3	<i>Жанры драмы</i> 1. Жанравыя характарыстыкі трагедыі, гістарычная эвалюцыя	1	1	2	Тэксты для аналізу	[1] [2]	Напісане рэфератаў

	Сутнасць трагічнага канфлікту на розных этапах літаратурнага развіцця. 2. Камедыя: гісторыя нараджэння, жанравая спецыфіка. Жанравыя формы і разнавіднасці сучаснай камедыі. 3. Літаратурныя і фальклорныя формы драмы. Драма як «сярэдні» жанр. Меладрама, вадэвіль. Формы міжжанравага сінтэзу (трагікамедыя, трагіфарс).					[7] [13]	
1.2.2.4	<i>Памежныя (міжродавыя і міжжанравыя) утварэнні</i> 1. Мастацкія формы са змешанымі родавымі, жанравымі і родава-жанравымі прыкметамі. Праблема жанравага сінтэзу ў сучаснай літаратуры. 2. Паэма як жанр. Прынцыпы класіфікацыі. Фальклорная і літаратурная формы балады. Байка. 3. Драматычныя формы міжжанравага сінтэзу: трагіка-медыя, трагіфарс. 4. Жанравая асаблівасць і жанравыя разнавіднасці мемуарнай літаратуры.	1	1	1	Тэксты для аналізу	[1] [3] [6] [7]	Складанне літаратуразнаўчых слоўнікаў
1.2.2.5	<i>Аўтарскія жанравыя формы</i> 1. Абнаўленне жанравай сістэмы праз эвалюцыю класічных форм (на прыкладзе санета). 2. Стварэнне новых жанравых форм (на прыкладзе творчасці А. Разанава, Р. Барадуліна і інш.).		2	1	Тэксты для аналізу	[1] [2] [7]	Складанне анталогій аўтарскіх жанравых форм
2	ЛІТАРАТУРНЫ ПРАЦЭС	10	6	16			
2.1	<i>Літаратурны працэс як сістэма. Перыядызацыя</i>	2		1			
	1. Вызначэнне літаратурнага працэсу. 2. Асноўныя катэгорыі, і тэрміны. 3. Знешнія і ўнутраныя фактары развіцця літаратурнага працэсу. 4. Літаратурныя эпохі, кірункі, плыні, школы. 5. Перыядызацыя сусветнай і нацыянальнай літаратур.	2		1	Літаратуразнаўчыя слоўнікі. Схема перыядызацыі літаратурнага працэсу	[1] [2] [10] [13]	

2.2	Літаратурныя эпохі, кірункі, плыні, школы	8	6	15			
2.2.1	<i>Універсальныя мастацкія сістэмы Антычнасці і Сярэднявечча</i> 1. Паняцці пра Старажытнасць, антычнасць. Сінкрэтызм як адметная асаблівасць твораў. Роля міфалогіі ў станаўленні літаратуры. Устойлівасць сістэмы стыляў. 2. Дзве ідэйна-творчыя плыні ў літаратуры Ранняя Сярэднявечча. Склад літаратуры, спалучэнне старажытнага і сярэднявечнага ў ёй. Сістэма жанраў. Шматмоўнасць. Перакладная літаратура.	1		2	Камп'ютарная прэзентацыя	[1] [2] [3] [10] [13]	
2.2.2	<i>Эпоха Рэнесансу</i> 1. Паходжанне назвы. Гуманістычная канцэпцыя чалавека і свету. Антрапацэнтрызм. Парадаксальнасць эпохі. 2. Тры перыяды ў развіцці культуры Рэнесансу. Рэнесансныя тэндэнцыі на землях ВКЛ.	1		1	Камп'ю тарная прэзентацыя	[1] [2] [7] [13]	
2.2.3	<i>Барока. Класіцызм</i> 1. Часавыя і геаграфічныя межы літаратурных напрамкаў. 2. Сутнасць барочнай мастацкай канцэпцыі. Паэтыка літаратурнага барока. 3. Эстэтычная сістэма французскага класіцызму. Прынцып строгага рацыяналізму (падзел жанраў, густаў, стыляў; сістэма герояў; правілы 3-х адзінстваў). Арыентацыя на выхаваўчую ролю мастацтва.	1		2	Тэксты для аналізу	[1] [2] [3] [7] [13]	
2.2.4	<i>Асветніцтва</i> 1. Асветніцтва як ідэйна-культурны рух і мастацкая сістэма. 2. Канцэпцыя «свабоднага», «прыроднага», «чыстага» чалавека. 3. Напрамкі (асветніцкія класіцызм, асветніцкі рэалізм, сентыменталізм) і жанры асветніцкай літаратуры.	1		1	Тэксты для аналізу	[1] [2] [7]	Падрыхтоўка паведамленняў
2.2.5	<i>Сентыменталізм. Рамантызм</i> 1. Паняцце пра перадрамантызм. Пачуццё як асноўная чалавечая каштоўнасць і вымярэнне ў эстэтыцы сентыменталістаў. Дэмакратызацыя героя літаратуры і мовы. Змены ў сістэме жанраў.	1	1	2	Камп'ютарная прэзентацыя	[1] [2] [7] [10]	Падрыхтоўка прэзентацый

	2. Тэарэтычныя працы і маніфесты прадстаўнікоў рамантызму. Ідэя абсалютнай свабоды творчасці, прарочай місіі паэта. Двухсветавасць мастацтва. «Байранізм» у літаратуры і ў рэальным жыцці. Узбагачэнне сістэмы літаратурных жанраў. Паняцце пра неарамантызм.						
2.2.6	<i>Рэалізм. Натуралізм</i> 1. Рэалізм як напрамак і як тып творчасці. Пытанне пра часавыя межы рэалізму. 2. Асноўныя прынцыпы рэалістычнага мастацтва: Канцэпцыя чалавека і свету. Пашырэнне тэматыкі. Жыццёпадобнасць героя. Дэміфілагізацыя літаратуры. Росквіт раманнага жанру. 3. Тыпы рэалізму. Нарматыўнасць і рэгламентаванасць тэорыі сацыялістычнага рэалізму. 4. Погляды Эміль Заля на рэалізм і натуралізм. Абсалютызацыя ў чалавеку «прыроднага пачатку», біялагічнай існасці. Фактаграфізм. Пашырэнне тэматыкі творчасці.	1	1	2	Камп'ютарная прэзентацыя	[1] [3] [7] [13]	Падрыхтоўка рэфератаў
2.2.7	<i>Нерэалістычная літаратура. Дэкаданс</i> 1. Літаратурныя кірункі дэкадансу. 2. Сімвалізм. Твор як «лес сімвалаў» (Д. Меражкоўскі). Зварот да сімвалаў і спецыфіка іх выкарыстання беларускімі пісьменнікамі. 3. Імпрэсіянізм у выяўленчым мастацтве, музыцы, літаратуры. 4. Імажынізм у беларускай літаратуры.	1		2	Камп'ютарная прэзентацыя	[1] [2] [10] [13]	
2.2.8	<i>Мадэрнізм. Авангардызм і неавангардызм</i> 1. Вызначэнне паняццяў. 2. Філасофскія асновы (фрэйдызм, аналітычная псіхалогія К.Г. Юнга і інш.), іх рэалізацыя ў творах пісьменнікаў. 3. Тэарэтычныя праграмы і маніфесты. 4. Літаратурныя кірункі і плыні (кубізм, дадаізм, сюррэалізм, футурызм, імажынізм, экспрэсіянізм, «плынь свядомасці» і інш.). 5. Экзістэнцыялізм як філасофія і літаратурная з'ява	1	2	2	Тэксты для аналізу	[1] [2] [3] [10] [13]	Складанне кароткага слоўніка тэрмінаў

	2-й пал. XX ст. Асноўныя катэгорыі, іх рэалізацыя ў творчасці французскіх (Ж.-П. Сартр, А. Камю), беларускіх (В. Быкаў) пісьменнікаў. 6. Паняцце пра неаавангардызм («тэатр абсурду», «новы раман», «канкрэтная» паэзія).						
2.2.9	<i>Постмадэрнізм</i> 1. Час і прычыны ўзнікнення так званага сучаснага мастацтва. Тэарэтычныя праграмы і маніфесты, кірункі мадэрнізму. Асноўныя прыёмы і сродкі стварэння мастацкага свету. 2. Постмадэрнізм як сістэма светабачання, метады і напрамак. 3. Асноўныя характарыстыкі постмадэрнісцкіх твораў. Паняцце генатэксту. 4. Прыёмы постмадэрнісцкага пісьма, жанры літаратуры.		2	1	Тэксты для аналізу	[1] [2] [10] [13]	Падрыхтоўка літаратуразнаўчага слоўніка. Рэйтынгавая кантрольная работа № 1
3.	АНАЛІЗ ЛІТАРАТУРНАГА ТВОРА	6	10	16			
3.1	<i>Літаратуразнаўчыя метады і школы</i>	2	2	5			
3.1.1	<i>Паняцце пра метады.</i> 1. Метады мастацкія і навуковыя. Агульнанавуковыя. Літаратуразнаўчае разуменне метаду. 2. Гістарычна першыя шляхі вывучэння мастацкага твора. 3. Сучасныя метады і школы.	1		1	Тэксты для рэферыравання	[1] [2] [12] [13]	
3.1.2	<i>Міфалагічная і неаміфалагічная школы. Біяграфічны метады. Культурна-гістарычная школа</i> 1. Міфалагічная школа і яе вытокі (працы Д. Віко, І.Г. Гердэра). 2. Уклад беларускіх этнографістаў, фалькларыстаў, літаратуразнаўцаў у развіццё міфалагічнага напрамку. 3. Праца Ш.А. Сент-Бёва «Літаратурна-крытычныя партрэты». Асноўныя складнікі метаду. 4. Культурна-гістарычная школа.	1		1	Тэксты для рэферыравання	[1] [2] [13]	
3.1.3	<i>Параўнальна-гістарычны метады. Сацыялагічны і фармальны метады</i> 1. Параўнальна-гістарычны метады. «Гістарычная паэтыка» А.М. Весялоўскага, яе значэнне для фарміравання прынцыпа		1	1	Тэксты для аналізу	[1] [2] [4] [7]	Падрыхтоўка гістарычнай даведкі па тэме

	гістарызму. 2. Параўнальна-гістарычны метадад як аснова кампаратывістыкі. Яго суданосіны з агульнанавуковым параўнальным метадам. 3. Сацыялагічны метадад. Філасофская аснова метаду: пазітывізм, марксізм – «чалавек як чалавек грамадскі» (К. Маркс). 4. Фармальны метадад. Фармальнае школа і яе набыткі.						
3.1.4	<i>Псіхалагічны кірунак у літаратуразнаўстве. Структурны метадад. Семіётыка. Герменеўтыка. Рэцэптыўная эстэтыка. Кампаратывістыка</i> 1. Псіхалагічны напрамак у літаратуразнаўстве. Увага да псіхалогіі аўтара і псіхалогіі чытача. 2. Структурны метадад. Вывучэнне твора як рознаўзроўневых элементаў структуры, вылучаных на аснове апазіцыі. 3. Герменеўтыка. Навука пра разуменне і інтэрпрэтацыю мастацкага тэксту. Метадад разумення ў філасофіі. Яго этапы: вылучэнне гіпотэзы, рух ад цэлага да часткі, карэкціроўка цэлага ў залежнасці ад сэнсу частак. Гістарычнае і сімволіка-алегарычнае тлумачэнне тэкстаў. 4. Кампаратывістыка. Кампаратывізм як метадад і першапачатковы этап параўнальнага вывучэння літаратуры. 5. Тыпы літаратурных сувязей і ўзаемадзеянняў: генетычныя і кантактныя сувязі, тыпалагічныя сыходжанні.		1	2	Французская семиотика. – М., 2000.	[1] [2] [3] [10] [13]	Падрыхтоўка рэфератаў
3.2	Стыль у літаратуры	2	2	2			
3.2.1	<i>Паняцце стылю. Сферы ўжывання тэрміну</i> 1. Паняцце стылю. Этымалогія слова. 2. Сферы ўжывання тэрміна. 3. Узроўні паняцця стыль: 1) індывідуальны стыль (стыль пісьменніка); 2) стыль пэўнага мастацкіга напрамку; 3) існаваўшыя на працягу доўгага часу ўстойлівыя асаблівасці архітэктурны, выяўленчага мастацтва якога-небудзь народа, якія могуць стаць аб'ектам імітацыі («старажытнаегіпецкі» стыль, «кітайскі» стыль і інш.); 4) перыяды гісторыі мастацтваў, якія	1	1	1	Тэксты для аналізу	[1] [2] [4] [5] [13]	Падбор урыўкаў з мастацкай літаратуры па тэме

	<p>характарызуюцца адзінствам вобразна-пластычнага ладу.</p> <p>4. Стыль пісьменніка і стиль канкрэтнага твора. Стылявыя зыходжанні і адрозненні.</p> <p>5. Стыль, стылявая плынь, стылявая манера, стылізацыя: сутнасць тэрмінаў.</p>						
3.2.2	<p><i>Стылі агульнамастацкія і літаратурныя. Аўтарскі стыль. Элементы стылю мастацкага твора</i></p> <p>1. Агульна мастацкія стылі.</p> <p>2. Літаратурныя стылі.</p> <p>3. Аўтарскія стылі.</p> <p>4. Розныя падыходы ў трактоўцы стылю: 1) агульнасць ідэйнага зместу і мастацка-вобразных асаблівасцей; 2) устойлівая цэласнасць вобразнай сістэмы, сродкаў мастацкай выразнасці, прыёмаў.</p> <p>5. Стыль і метады як аснова існавання адзінства мастацкай формы (стыль) і мастацкага зместу (метады).</p> <p>6. Паняцце пра стылявую дамінанту. Стыль пісьменніка як сістэма, яе рухомасць, зменлівасць і адначасовая цэласнасць.</p> <p>7. Мова як адзіны агульны для ўсіх твораў стылеўтваральны элемент.</p>	1	1	1	Тэксты для рэферыравання	[1] [2] [3] [4] [13]	Падбор цытат з мастацкіх твораў
3.3	<i>Вывучэнне мастацкага твора</i>	2	6	9			
3.3.1	<p><i>Структура літаратурнага твора. Твор як сістэма знакаў</i></p> <p>1. Сутнасць тэрмінаў змест і форма, іх дыялектычная непарыўнасць.</p> <p>2. Суадносіны зместу і формы ў канкрэтным творы. «Полюсы» зместу і формы. Элементы змястоўнай арганізацыі і элементы формы.</p> <p>3. Месца кампазіцыі ў структуры твора. Тыпы кампазіцыі.</p> <p>4. Твор як сістэма знакаў. Паняцце пра твор і тэкст. Тэкст у філалогіі</p> <p>5. Постамадэрнісцкая канцэпцыя тэксту. Паняцце пра генатэкст.</p>	1		1	Тэксты для аналізу	[1] [3] [4] [10] [13]	

3.3.2	<p><i>Інтэртэкстуальнасць</i></p> <p>1. Гісторыя ўзнікнення тэрміна.</p> <p>2. Інтэртэкстуальнасць як узаемапранікненне тэкстаў розных часавых слаёў, складаная пераклічка чужых галасоў, шматгалоссе.</p> <p>3. Прыёмы сувязі з іншымі творамі.</p> <p>4. «Літаратура ў літаратуры» на розных гістарычных этапах.</p>		2	2	Тэксты для аналізу	[1] [10] [11]	Канспект першакрыніц
3.3.3	<p><i>Літаратурная іерархія</i></p> <p>1. Іерархія ў літаратуры.</p> <p>2. Праблема запатрабаванасці твораў сучаснікамі аўтара і нашчадкамі.</p> <p>3. Літаратура «верху» і «нізу». Паняцце пра літаратурную класіку. Шляхі яе вылучэння. Патрабаванні да класічнага твора.</p> <p>4. Белетрыстыка як сярэдзінная з'ява на іерархічнай лесвіцы. Шматзначнасць тэрміна.</p> <p>5. Сучасная масавая літаратура, яе жанры, асаблівасці зместу, формы, так звананага стылю.</p>		2	2	Схема «Літаратурная іерархія»	[1] [10] [12]	Фронтальнае апытванне
3.3.4	<p><i>Этапы вывучэння і ацэнка літаратурнага твора</i></p> <p>1. Апісанне, аналіз, інтэрпрэтацыя, кантэкстуальнае параўнанне як паслядоўныя крокі ў спасціжэнні зместу і формы мастацкага твора.</p> <p>2. Прынцыпы навуковага даследавання (аб'ектыўнасць, доказнасць, гістарызм, цэласнасць зместу і формы, павага да асобы аўтара і інш.).</p> <p>3. Крытэрыі выбару аспектаў разгляду (асаблівасці твора, абраны метады даследавання, запатрабаванні часу і г. д.).</p> <p>4. Даследчыцкая аргументацыя вывадаў і ацэнка мастацкіх асаблівасцей твора.</p>	1		2	Тэксты для аналізу	[1] [2] [3] [11]	
3.3.5	<p><i>Паняцце пра цэласны і кантэкстуальны аналіз твора</i></p> <p>1. Праблема цэласнага вывучэння літаратурнай з'явы. Мастацкі твор як непадзельнае адзінства зместу і формы.</p> <p>2. Вывучэнне твора ў кантэксце творчасці пісьменніка, у</p>		1	2	Тэксты для аналізу	[1] [7] [12]	Напісанне эсэ

	кантэксте з іншымі творамі папярэднікаў і нашчадкаў аўтара, у кантэксте нацыянальнай і сусветнай літаратуры.						
3.3.6	<p><i>Літаратуразнаўчыя жанры</i></p> <p>1. Спецыфіка тэарэтычнага, гісторыка-літаратурнага, крытычнага прачытання мастацкіх з’яў.</p> <p>2. Жанры навуковыя і навукова-папулярныя.</p> <p>3. Жанравыя мадыфікацыі манаграфіі, артыкула, анатацыі (навуковая, мастацка-папулярная).</p> <p>4. Набыткі нацыянальнага літаратуразнаўства.</p>		1		Тэксты для аналізу	[1] [7] [11] [12]	Напісанне рэцэнзій. Рэйтынгавая кантрольная работа № 2
Усяго ў VII семестры		24	24	48			Экзамен

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная літаратура

1. Введение в литературоведение [Электронный ресурс] : учеб.-метод. комплекс для специальностей: 1-02 03 02 «Русский язык и литература», 1-02 03 04 «Русский язык и литература. Иностранный язык (с указанием языка)» / сост. О. Р. Хомякова // Репозиторий БГПУ. – Режим доступа: <http://elib.bspu.by/handle/doc/345>. – Дата доступа: 02.04.2024.
2. Тэорыя літаратуры [Электронны рэсурс] : вучэб.-метад. комплекс для спецыяльнасцей: 1-02 03 01 «Беларуская мова і літаратура», 1-02 03 03 «Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (англійская)» / склад.: І. М. Гоўзіч, А. І. Лугоўскі // Репозиторий БГПУ. – Рэжым доступу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/132>. – Дата доступу: 02.04.2024.
3. Уводзіны ў літаратуразнаўства [Электронны рэсурс] : вучэб.-метад. комплекс для спецыяльнасцей: 1-02 03 01 «Беларуская мова і літаратура», 1-02 03 03 «Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)» / склад. А. І. Лугоўскі // Репозиторий БГПУ. – Рэжым доступу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/2318>. – Дата доступу: 02.04.2024.
4. Хомякова, О. Р. Теория литературы : учеб. пособие для студентов учреждений высш. пед. образования по филол. специальностям / О. Р. Хомякова. – Минск : Респ. ин-т высш. шк., 2013. – 359 с.

Дадатковая літаратура

5. Есин, А. Б. Принципы и приемы анализа литературного произведения : учеб. пособие для студентов и преподавателей филол. фак., учителей-словесников / А. Б. Есин. – 10-е изд. – М. : Флинта : Наука, 2010. – 244 с.
6. Луговский, А. И. Изучение теории литературы по «Евгению Онегину» / А. И. Луговский // Рус. яз. и лит. – 2011. – № 4. – С. 13–16.
7. Рагойша, В. П. На шляху да Парнаса : давед. маладога літаратара / В. П. Рагойша. – Мінск : Маст. літ., 2003. – 158 с.
8. Рагойша, В. П. Паэтычны слоўнік / В. П. Рагойша. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск : Беларус. навука, 2004. – 576 с.
9. Рагойша, В. П. Уводзіны ў літаратуразнаўства : вучэб. дапам. для студэнтаў ВНУ па філал. спецыяльнасцях : у 2 ч. / В. П. Рагойша, М. П. Кенька, Т. А. Марозава. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т, 2011. – 2 ч.
10. Рагойша, В. Тэорыя літаратуры ў тэрмінах : дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей ВНУ / В. Рагойша. – Мінск : Беларус. Энцыкл., 2001. – 384 с.
11. Турышева, О. Н. Теория и методология зарубежного литературоведения : учеб. пособие для студентов вузов / О. Н. Турышева. – М. : Наука : Флинта, 2012. – 160 с.

12. Хализев, В. Е. Теория литературы : учеб. для студентов учреждений высш. проф. образования / В. Е. Хализев. – 6-е изд., испр. и доп. – М. : Академия, 2013. – 432 с.

13. Яцухна, В. І. Тэорыя літаратуры : вучэб. дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей устаноў, якія забяспечваюць атрыманне высш. адукацыі / В. І. Яцухна. – Гомель : Гомел. дзярж. ун-т, 2006. – 279 с.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЕКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне «Тэорыя літаратуры» арганізуецца дэканатамі, кафедрамі, выкладчыкамі ўстаноў вышэйшай адукацыі ў адпаведнасці з Палажэннем аб самастойнай рабоце студэнтаў.

Самастойная работа студэнтаў прадугледжвае выкананне кантрольных прац, падрыхтоўку прэзентацый, рэфератаў, дакладаў па вызначанай тэматыцы, канспектаванне і рэферыраванне навуковай літаратуры.

ПЕРАЛІК ЗАДАННЯЎ І КАНТРОЛЬНЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

№ п/п	Назва тэмы	Колькасць гадзін на СРС	Заданні	Форма выканання
1.1.1	Тэорыя літаратуры і метадалогія ў сістэме літаратуразнаўства. Літаратура як від мастацтва.	4	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Прадмет і задачы літаратуразнаўства. – Дапаможныя навукі ў літаратуразнаўстве. – Паэтыка і яе віды. – Метадалогія сярод літаратуразнаўчых навук. – Антычныя тэорыі мастацтва як пераймання жыцця. – Эстэтычныя тэорыі новага часу – Канцэпцыі сутнасці мастацкай творчасці як суб’ектыўнай творчай здольнасці. – Сутнасць літаратуры як слоўнае выяўленне асабістага псіхалагічнага стану мастака. – Аб’ектыўна-гістарычныя канцэпцыі сутнасці мастацтва. – Сучасныя тэорыі сутнасці мастацтва.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
1.1.2	Мастацкі вобраз.	2	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Літаратуразнаўчыя падыходы ў трактоўцы вобраза. – Узроўні фарміравання мастацкага вобраза. – Структура мастацкага вобразу. – Аўталагічны і металагічны тыпу вобраза.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
1.2.1	Літаратурныя роды.	1	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Тэарэтычнае абгрунтаванне падзелу літаратуры на роды. – Тэарэтычныя работы Арыстоцеля, Гегеля, Бялінскага.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Заканспектаваць урыўкі з работ Арыстоцеля, Гегеля, Бялінскага.

			– Канцэпцыя А. Весялоўскага аб узнікненні літаратурных родаў.	
1.2.2	Літаратурныя жанры і жанравыя формы.	2	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Жанравы змест і жанравая форма. – Прадмет лірычнага выяўлення. – Сістэма жанраў, яе асаблівасці на розных этапах гістарычнага развіцця літаратуры. – Жанравыя мадыфікацыі	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
1.2.2.1	Жанры лірыкі.	2	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Тыпалогія лірычнага роду. – Жанры з цвёрдым адзінствам формы і зместу. – Гістарычная эвалюцыя жанраў. – «Новажанры» і аўтарскія формы ў сучаснай паэзіі.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
1.2.2.2	Эпічныя жанры.	1	– Тыпалогія эпічнага роду. – Выснова Гегеля і Бялінскага аб немагчымасці з’яўлення паэмы-эпапеі ў літаратуры Новага часу. – Пытанне пра час узнікнення рамана. – Гістарычная эвалюцыя рамана. – Тыпы мастацкага зместу эпічных твораў.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
1.2.2.3	Жанры драмы.	2	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – сувязь старажытнагрэчаскай трагедыі з абрадавымі дзействамі і абрадавым хорам. – сутнасць трагічнага канфлікту на розных этапах літаратурнага развіцця. – Камедыя і яе гістарычная эвалюцыя. – Трагікамедыя як змешаны жанр.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Канспект артыкула К. Крапівы «Канфлікт – аснова п’есы».
1.2.2.4	Памежныя міжродавыя і міжжанравыя ўтварэнні.	1	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Праблема родава-жанравай дыфузіі ў сучаснай	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.

			літаратуры. – Мастацка-дакументальныя і мастацка-публіцыстычныя жанры. – В. Бялінскі пра сутнасць паэмнага ўзнаўлення рэчаіснасці. – Фальклорныя і літаратурныя формы балады. – Гісторыя байкі.	Аналіз тэкстаў.
1.2.2.5	Аўтарскія жанравыя формы.	1	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Статыка і дынаміка ў сістэме жанру. – Жанравы канон. – Аўтарскія жанры ў творчасці Я. Брыля, А. Разанавы, Р. Барадуліна.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.
2.1	Літаратурны працэс як сістэма. Перыядызацыя.	1	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Асноўныя катэгорыі і тэрміны літаратурнага працэсу. – Традыцыі і наватарства ў літаратуры. – Знешнія і ўнутраныя фактары развіцця літаратурнага працэсу. – Сучасны літаратурны працэс: часавыя параметры	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
2.2.1	Універсальныя мастацкія сістэмы Антычнасці і Сярэднявечча.	2	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах: – Сінкрэтызм як адметная асаблівасць твораў мастацтва ў гэтыя эпохі. – Роля міфалогіі ў станаўленні літаратуры. – Устойлівасць сістэмы стыляў. – Дзве ідэйна-творчыя плыні ў літаратуры Ранняга Сярэднявечча. – Зараджэнне навукі аб літаратуры.	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.
2.2.2	Эпоха Рэнесансу.	1	Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:	Вусная праверка атрыманых ведаў,

			<ul style="list-style-type: none"> – Гуманістычная канцэпцыя чалавека і свету. – Антрапацэнтрызм. – Утопія. – Рэнесансныя тэндэнцыі на землях ВКЛ. 	кантрольныя пытанні. Прэзентацыя. Аналіз тэкстаў.
2.2.3	Барока. Класіцызм.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Барока як сінтэз мастацтва дзвюх эпох – Сярэднявечча і Рэнесансу. – Сутнасць барочнай мастацкай канцэпцыі. – «Паэтыка» Буало. – Прадстаўнікі класіцызму. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Канспект асноўных палажэнняў работы М. Буало «Паэтыка».
2.2.4	Асветніцтва.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Асветніцтва як ідэйна-культурны рух і мастацкая сістэма. – Канцэпцыя «свабоднага», «прыроднага», «чыстага» чалавека. – Напрамкі (асветніцкі класіцызм, асветніцкі рэалізм, асветніцкі сентыменталізм). – Жанры. – Прадстаўнікі. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
2.2.5	Сентыменталізм. Рамантызм.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дэмакратызацыя героя літаратуры і мовы ў сентыменталістаў. – Змены ў сістэме жанраў. – Тэарэтычныя працы і маніфесты прадстаўнікоў рамантызму. – «Двухсветавасць» мастацтва. – «Байранізм» у літаратуры і ў рэальным жыцці. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Прэзентацыя.

2.2.6	Рэалізм. Натуралізм.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Асноўныя прынцыпы рэалістычнага мастацтва. – Пашырэнне тэматыкі твораў. – Росквіт раманнага жанру. – Тыпы рэалізму. – Погляды Э. Заля на рэалізм і натуралізм. 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Прэзентацыя.</p>
2.2.7	Нерэалістычная літаратура. Дэкаданс.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Філасофія дэкадансу. – Літаратурныя кірункі дэкадансу. – Трактат М. Метэрлінка «Скарбы ўтаймаваных». – Сімвалізм паэзіі П. Верлена. 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.</p>
2.2.8	Мадэрнізм. Авангардызм і неаавангардызм.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Філасофскія асновы (фрэйдызм, аналітычная псіхалогія К.Г. Юнга і інш.), іх рэалізацыя ў творах пісьменнікаў. – Тэарэтычныя праграмы і маніфесты. – Літаратурныя кірункі і плыні. – Асноўныя прыёмы і сродкі стварэння мастацкага свету. 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Табліца «Кірункі мадэрнізму».</p>
2.2.9	Постмадэрнізм.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Постмадэрнізм як сістэма светабачання. – Асноўныя характарыстыкі постмадэрнісцкіх твораў – Прыёмы постмадэрнісцкага пісьма. – Жанры літаратуры. 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.</p>

3.1.1	Паняцце метаду. Метады навуковыя і мастацкія.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Метады мастацкія і навуковыя. – Агульнанавуковыя метады. – Літаратуразнаўчае разуменне метаду. – Сучасныя метады і школы. – Міфалагічная школа і яе вытокі (работы Д. Віко, І.Г. Гердэра). – Уклад нямецкіх рамантыкаў («Нямецкая міфалогія» Я. Грыма). – Пераход фальклорных твораў у літаратуру. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
3.1.2	3.1.2 Міфалагічная і неаміфалагічныя школы. Біяграфічны метады. Культурна-гістарычная школа.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Работа Ш.А. Сент-Бёва «Літаратурна-крытычныя партрэты». – Адрозненне літаратуразнаўчага даследавання ад твораў біяграфічнага жанру. – Працяг традыцый Ш.А. Сент-Бёва. – Трыяда І.Тэна. – «Гістарычная паэтыка» А. Весялоўскага. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Выпіскі з работы Ш.А. Сент-Бёва «Літаратурна-крытычныя партрэты»..
3.1.3	Параўнальна-гістарычны метады. Сацыялагічны і фармальны метады.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Філасофская аснова метаду. – Роля рускіх крытыкаў у замацаванні асноўных ідэй сацыялагічнага падыходу да мастацтва. – Вульгарызацыя метаду савецкім літаратуразнаўстве. – Фармальныя школы і яе набыткі. – Гіпотэза Р. Якабсона і Ю. Тынянава пра сістэмны характар мовы і літаратуры. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз артыкула Б. Эйхенбаўма «Як зроблены «Шынель» Гоголя».
3.1.4	Псіхалагічны кірунак у літаратуразнаўстве.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў,

	Структурны метада. Семіётыка. Герменеўтыка. Рэцэптыўная эстэтыка. Кампаратывістыка.		<ul style="list-style-type: none"> – Вылучэнне ролі індыўідуальнага ў пачатку ў мастацтве. – Разуменне твора як працэсу глыбока ўнутранага, канчаткова неспасцігальнага. – Актуальнасць даследаванняў літаратуры з пазіцый псіхалагічнага падыходу ў наш час. – Паслядоўнасць структурнага аналізу. – Метадалагічныя прынцыпы структуралізму. – Паняцце пра дывінацыю. – Бясконцасць працэсаў інтэпрэтацыі. – Кампаратывізм як метада і першапачатковы этап параўнальнага вывучэння літаратуры – Формы і віды кантактных сувязяў. – Пераклад, яго формы і месца ў літаратуры. – Канцэпцыя кантэкстуальнага вывучэння ў літаратуры. 	кантрольныя пытанні.
3.2.1	Паняцце стылю. Сферы ўжывання тэрміну.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Узроўні паняцця стыль. – Канцэпцыя Д. Ліхачова змены стыляў як асновы перыядызацыі сусветнага. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.
3.2.2	Стылі агульнамастацкія і літаратурныя. Аўтарскі стыль. Элементы стылю мастацкага твора.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Розныя падыходы ў трактоўцы стылю. – Стыль і метада як аснова існавання адзінства мастацкай формы і мастацкага зместу. – Стыль пісьменніка як сістэма. – Стылі агульнамастацкія і літаратурныя. – Аўтарскія стылі. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.
3.3.1	Структура літаратурнага твора. Твор як сістэма знакаў.	1	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Цэласнасць мастацтва як асноўны прынцып 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.

			<p>класічнай эстэтыкі і літаратуразнаўства.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Суадносіны зместу і формы твора ў канкрэтным творы. – Структуралісцкая канцэпцыя тэксту як «асобнага ўжо закончанага і ўнутрана самастойнага цэлага» (Ю. Лотман). 	Аналіз тэкстаў
3.3.2	Інтэртэкстуальнасць.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ідэя «дыялогу» ў Ю. Крысцевай. – Пашырэнне паняцця інтэртэкст у навейшай філасофіі. – Прыёмы сувязі з іншымі творамі. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.
3.3.3	Літаратурная іерархія.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Літаратура «верху» і «нізу». – Літаратурная класіка. – Узроўні белетрыстычнай «школы». – Масавая літаратура. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў
3.3.4	Этапы вывучэння і ацэнка літаратурнага твора.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Этапы вывучэння і ацэнка твораў. – Прынцыпы навуковага даследавання. – Крытэрыі адбору аспектаў разбору твору. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні. Аналіз тэкстаў.
3.3.5	Паняцце пра цэласны і кантэкстуальны аналіз твора.	2	<p>Вывучыць адпаведны матэрыял і падрыхтаваць вусныя адказы па тэмах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Праблема цэласнага вывучэння літаратурнай з’явы. – Элементы зместу і формы, іх вылучэнне і разгляд пры цэласным аналізе. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, кантрольныя пытанні.
	УСЯГО	48		

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТАЎ

Для бягучага кантролю і самакантролю па вучэбнай дысцыпліне «Тэорыя літаратуры» прапануюцца:

- гутарка;
- тэсціраванне;
- вуснае і пісьмовае паведамленне;
- рэферат;
- вусны і пісьмовы аналіз мастацкіх тэкстаў;
- практычныя заданні;
- тэставыя заданні, якія дазваляюць ажыццяўляць бягучы кантроль;
- тэмы для самастойнай работы студэнтаў;
- пытанні і заданні да экзамену.

Рэкамендаваная форма прамежкавай атэстацыі – экзамен.

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ПЫТАННЯЎ ДА ЭКЗАМЕНУ

1. Літаратуразнаўства як навука. Узнікненне навукі аб літаратуры. Прадмет, аб'ект, задачы літаратуразнаўства.
2. Літаратурны працэс: шырокае і вузкае разуменне. Асноўныя тэрміны і паняцці.
3. Асноўныя катэгорыі, паняцці, тэрміны літаратуразнаўства.
4. Праблема паскоранасці ў літаратуры: станоўчыя і адмоўныя аспекты паскоранага развіцця мастацтва слова.
5. Галоўныя галіны літаратуразнаўства, іх прадмет і задачы.
6. Тэорыя стадыяльнасці. Перыядызацыя сусветнай літаратуры. Заканамернасці слоўнага мастацтва.
7. Паняцце пра паэтыку, яе віды.
8. Унутраныя фактары развіцця літаратурнага працэсу (адштурхоўванне, парадзіраванне, стылізацыя, эпігонства).
9. Літаратура як від мастацтва. Месца літаратуры сярод іншых мастацтваў.
10. Унутраныя фактары развіцця літаратурнага працэсу (запазычванне, наследаванне, варыяцыя).
11. Паэма як жанр, яе гістарычная эвалюцыя.
12. Унутраныя фактары развіцця літаратурнага працэсу (алюзія, рэмінісцэнцыя, цытаванне).
13. Мастацкі вобраз: шырокае і вузкае разуменне тэрміна. Характар. Тып.
14. Традыцыя і наватарства як фактары развіцця літаратуры.
15. Мастацкі вобраз: шырокае і вузкае разуменне тэрміна. Архетып. Топас.
16. Інтэртэкстуальнасць, інтэртэкст. Інтэртэкст у творчасці беларускіх пісьменнікаў (на прыкладзе 1–2 аўтараў).
17. Вобразны свет твора мастацкай літаратуры.
18. Асаблівасці мастацкай сістэмы Антычнасці.
19. Аўталагічны і металагічны тып мастацкага вобраза. Алегорыя. Сімвал. Гратэск. Падтэкст.
20. Асаблівасці развіцця мастацкага слова Ранняга Сярэднявечча.
21. Паняцце пра вечныя вобразы, іх класіфікацыя, спецыфіка выкарыстання.
22. Эпоха Рэнесансу: сутнасць назвы, перыядызацыя, светапоглядная сістэма, набыткі і страты.
23. Пафас і яго разнавіднасці (тыпы аўтарскай эмацыянальнасці).
24. Барока як літаратурны напрамак.
25. Тэарэтычнае абгрунтаванне падзелу літаратуры на роды ў залежнасці ад адносін мастацкіх твораў да аб'екта і суб'екта творчасці (Арыстоцель, Гегель, Бялінскі, Паспелаў, Весялоўскі).

26. Класіцызм як літаратурны напрамак: эстэтычныя прынцыпы, прадстаўнікі.
27. Жанр. Жанравыя структуры і каноны. Жанравая сістэма.
28. Эпоха Асветніцтва: агульная характарыстыка.
29. Родавыя асаблівасці зместу і формы эпічных твораў: агульная характарыстыка.
30. Сентыменталізм як літаратурны напрамак.
31. Эпапея як літаратурны жанр, яе асноўныя характарыстыкі. Раман як аналаг эпапеі. Гістарычная эвалюцыя рамана. Адметнасць рамана ў рэалістычнай літаратуры.
32. Філасофская аснова, творчыя прынцыпы мастацтва рамантызму.
33. «Сярэднія» і «малыя» апавядальныя формы: аповесць, яе жанравыя мадыфікацыі.
34. Творчыя прынцыпы рэалізму. Тыпы рэалізму XIX–XX стагоддзяў. Класікі рэалістычнай літаратуры.
35. «Сярэднія» і «малыя» апавядальныя формы: апавяданне, навела. Іх жанравыя адметнасці і разнавіднасці.
36. Натуралізм як літаратурны напрамак.
37. Міф, паданне, легенда, літаратурная казка. Жанравыя характарыстыкі.
38. Мадэрнізм як мастацкая сістэма. Агульная характарыстыка.
39. Драма як літаратурны род. Тыпалогія драматычнага роду.
40. Мадэрнісцкія кірункі і плыні (імпрэсіянізм, сімвалізм, акмеізм, імажынізм, экспрэсіянізм, экзістэнцыялізм і інш.), характарыстыка на выбар.
41. Трагедыя: змест назвы, жанравыя характарыстыкі, гістарычная эвалюцыя, сутнасць трагічнага канфілікту на розных этапах літаратурнага развіцця.
42. Постмадэрнізм: агульная характарыстыка. Постмадэрнісцкія жанры.
43. Камедыя: жанравыя характарыстыкі, гістарычная эвалюцыя, жанравыя формы.
44. Іерархія ў літаратуры. Літаратурная класіка.
45. Драма як «сярэдні» жанр драматургіі: мастацкая спецыфіка, мадыфікацыі.
46. Іерархія ў літаратуры. Масавая літаратура.
47. Лірыка. Паняцце пра лірычнага героя. Ролевы герой. Віды лірыкі.
48. Канцэптуальны ўзровень літаратурнага твора. Тэматыка, праблематыка, ідэя, пафас.
49. Філасофска-медытатыўныя жанры (медытацыя, стансы, пасланне, ямбы, элегія).
50. Змест і форма як філасофска-эстэтычныя, літаратуразнаўчыя катэгорыі. Адзінства зместу формы.
51. Жанры лірыкі ўрачыста-хвалебнага зместу (ода, гімн, дыфірамб, мадрыгал, эпітафія, эпіталама), іх гістарычная эвалюцыя.

52. Узровень знешняй формы мастацкага твора. Мова мастацкай літаратуры.
53. Сатырычна-выкрывальныя жанры (эпіграма, пародыя, інвектыва, сатыра).
54. Мастацкі свет літаратурнага твора (узровень «унутранай формы») і яго структура.
55. Класічныя жанры лірыкі з цвёрдым адзінствам формы і зместу (ямбы, стансы, трыялет, канцона, тэрцына, санет).
56. Метадалогія літаратуразнаўства. Метады вывучэння літаратуры. Біяграфічны метада. Вызначальныя адзнакі (паводле Ш. Сент-Бёва).
57. Санет. Гісторыя і тэорыя санета. Вянок санетаў. Вянок вянкаў санетаў.
58. Культурна-гістарычны метада (школа). Філасофская аснова (пазітывізм). Прынцыпы («тры пераоначальныя сілы, тры разлічных істочніка» І. Тэна).
59. Міжродавыя мастацкія ўтварэнні. Паняцце пра родавую і жанравую дыфузію, жанры і жанравыя формы са змешанымі родавымі прыкметамі.
60. Псіхалагічны кірунак. Псіхааналіз у літаратуразнаўстве. Параўнальна-гістарычны метада. Кампаратывізм.
61. Балада, байка, прытча як кананізаваныя жанры.
62. Фармальны метада. Сацыялагічны метада. Вульгарны сацыялагізм.
63. Верлібр, верш у прозе, лірычная проза: жанравыя характарыстыкі.
64. Стыль у літаратуры.

ПРЫКЛАДЫ КАМПЕТЭНТНАСНА-АРЫЕНТАВАНЫХ ЗАДАННЯЎ

1. Абзначце тэрмінам або паняццем азначэнні, непарыўна звязаныя з літаратурным працэсам.

1. ... – гістарычнае развіццё сусветнай літаратуры ў цэлым і нацыянальных літаратур у прыватнасці, іх сувязі, узаемадзеянне, узаемаўплывы, фарміраванне традыцый.

2. ... сістэма гістарычна абумоўленых творчых прынцыпаў, якімі мастакі, блізкія па сваіх ідэйна-мастацкіх пазіцыях, кіруюцца пры адборы, абагульненні і ацэнцы жыццёвых з'яў.

3. ... (яны) звычайна суадносяцца з асноўнымі этапамі сацыяльна-гістарычнага і культурнага развіцця чалавецтва. У сувязі з гэтым вылучаюцца літаратуры: *старажытныя, сярэдневяковыя, літаратуры Новага часу.*

2. Растлумачце, чаму ў творчасці В. Дуніна-Марцінкевіча побач з рэалістычнымі прынцыпамі сустракаюцца адзнакі сентыменталізму і рамантызму?

Выкарыстайце для гэтага ўрывак з навуковай працы Віктара Каваленкі «Вытокі. Уплывы. Паскоранасць».

«Паскоранасць – унутранае супраціўленне літаратуры неспрыяльным умовам развіцця. Гэта вымушаны стан літаратуры, хоць разам з тым прыкмета жывой і актыўнай свядомасці народа. Паскоранае развіццё і як яго вынік здольнасць не страчваць эстэтычнай блізкасці па агульных крытэрыях з перадавымі літаратурамі – абарончы ўнутраны сродак, які памагаў беларускай літаратуры выстаяць перад асіміляцыйнай палітыкай царскіх улад, гарантаваў ёй самабытны шлях развіцця».

3. Дакажыце, што крытык не толькі вучоны, але і пісьменнік.

Прачытайце ўрывак з навуковага артыкула У. Конана і выкажыце сваё меркаванне.

«Спрэчкі аб літаратурнай крытыцы, як відаць, адносяцца да тыпу дыскусій, якія пачаліся даўно і ніколі не закончацца. Адны залічваюць яе да літаратуразнаўства, бо яно, на іх думку, мае тры «іпастасі» – тэорыю літаратуры, яе гісторыю і крытыку; другія бачаць у ёй асобны жанр мастацкай літаратуры; трэція даводзяць яе аўтаномнасць як «самастойнага віду духоўнай творчасці», які не можа быць зведзены ні да навукі, ні да мастацтва. Звычайна ў такіх спрэчках аргументамі з'яўляюцца асабістая інтуіцыя і пэўныя аналогіі, якія можна дапаўняць усё новымі ўраўненнямі. Напрыклад, зусім было б дарэчы параўнанне крытыкі з прамоўніцкім майстэрствам, бо без красамоўства і вобразнай дасціпнасці яна шмат у чым губляе прывабнасць для чытача».

4. Вызначце віды стылізацый, выкарыстаных у творах Ф. Багушэвіча, Адэлі з Устроні, В. Іпатавай. Пракаменціруйце свой выбар.

Францішак Багушэвіч

Апавяданне «Сведка» (урывак)

У нядзелю ранюсенька заходзіць да мяне Панасюк. Тое ды сёе, а потым кажа: «У тую суботу каб быў ты ў воласці ў сведкі на суд». – «Як у сведкі, дык у сведкі. Хоць я нічым нічога, казаў той, ніколі нікому».

Прыходжу – сядзяць. Я зірк – і ён тут, наш Бартак храмы.

Пытаюць суддзі: «А ты што знаеш аб гэтым дзеле?»

«Чаму, кажу я, не знаю? Ведама, усё, казаў той, знаю».

«Ну дык кажы».

Адэля з Устроні

Паэма «Мачыха» (урывак)

Разгневаны Бор адказаў Бурі:

«Што!! – расшумеўся барочык, – // Ці гэта я не Літоўчык! (беларус – А.І.) // Каб дазволіў буры гукаць, // Цераз сосны віхрам веяць! // Пачакайце нямножка: // Не сюдымі вам дарожка, // Не на тое сосны расціў, // Каб вас у родну зямлю пусціў, // Не на тое бары раслі, // Каб тут вецер чужы ўняслі!!!...»

Вольга Іпатава

«За морам Хвалынскім» (асобныя сказы)

Хітрэц гаворыць, што трэба было б пабудаваць яшчэ адну вежу – там, на ўсходнім пагорку, дзе б'юць крыніцы, каб падчас аблогі не змог вораг пакінуць замак без вады. *Жыво́т* свой і скарб аддаўшы Богу, не магу я сястры сэрцам да яго прывесці... Не зачыняцца ў келлі сваёй я цябе заклікаю, а несці слова да людзей.

5. Растлумачце сэнс думкі адносна літаратуры і мастацтва, выказанай рускім літаратурным крытыкам В.Р. Бялінскім.

«Прастата ёсць неабходная ўмова мастацкага твора, якая па сутнасці сваёй не адмаўляе ўсякае ўпрыгожванне, усякую вытанчанасць. Прастата ёсць прыгажосць ісціны, – і мастацкія творы моцныя ёю, тады як уяўнамастацкія часта гінуць ад яе, і таму па неабходнасці звяртаюцца да вытанчанасці, заблытанасці і незвычайнасці. <...> У мастацтве ўсё не вернае рэчаіснасці ёсць мана і выкрывае не талент, а бяздарнасць. Мастацтва ёсць выражэнне ісціны, і толькі адна рэчаіснасць ёсць найвышэйшая ісціна, а ўсё па-за ёю, г.зн. усякая выдуманая якім-небудзь «пісакам» рэчаіснасць, ёсць мана і паклёп на ісціну...».

КРЫТЭРЫП АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

10 (дзесяць) балаў, залічана:

сістэматызаванья, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

бездакорнае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

выяўленая здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі;

поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне вольна арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых дысцыплін;

творчая самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, актыўны творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

9 (дзевяць) балаў, залічана:

сістэматызаванья, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

сістэматычная, актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

8 (восем) балаў, залічана:

сістэматызаванья, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны (метадамі комплекснага аналізу, тэхнікай інфармацыйных тэхналогій), уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

7 (сем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

вольнае валоданне тыпавымі рашэннямі ў рамках вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

6 (шэсць) балаў, залічана:

дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абагульненні і абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

5 (пяць) балаў, залічана:

дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыповыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, фрагментарны ўдзел у групавых абмеркаваннях, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў.

4 (чатыры) балы, залічана:

дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, лагічны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні стандартных (тыповых) задач;

уменне пад кіраўніцтвам выкладчыка вырашаць стандартныя (тыповыя) задачы;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім ацэнку;

праца пад кіраўніцтвам выкладчыка на практычных, лабараторных занятках, дапушчальны ўзровень культуры выканання заданняў.

3 (тры) балы, не залічана:

недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, выклад адказу на пытанні з істотнымі, лагічнымі памылкамі;

слабое валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, некампетэнтнасць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

няўменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

2 (два) балы, не залічана:

фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веды асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

няўменне выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію вучэбнай дысцыпліны, наяўнасць у адказе грубых, лагічных памылак;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

1 (адзін) бал, не залічана:

адсутнасць ведаў (і кампетэнцый) у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, адмова ад адказу, адсутнасць на атэстацыі без уважлівай прычыны.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
па вывучаемай дысцыпліне
з іншымі дысцыплінамі спецыяльнасці

Назва вучэбнай дысцыпліны, вывучэнне якой звязана з дысцыплінай рабочай праграмы	Кафедра, якая забяспечвае вывучэнне гэтай дысцыпліны	Прапановы кафедры аб зменах у змесце рабочай праграмы	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
«Уводзіны ў літаратуразнаўства»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні падтэм 1.2 «Літаратурныя роды і жанры» і 2.2 «Літаратурныя эпохі, кірункі, плыні, школы» абавірацца на паняцці, атрыманыя на занятках па «Уводзінах у літаратуразнаўства»	20.03.2024 Праціакол № 8
«Гісторыя беларускай літаратуры ХІХ ст.»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні падтэмы 2.2.5 «Сентыменталізм. Рамантызм» выкарыстоўваць тэксты пісьменнікаў ХІХ ст.	20.03.2024 Праціакол № 8
«Гісторыя беларускай літаратуры Нашаніўскага перыяду»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні падтэмы 2.2.8 «Мадэрнізм. Авангардызм і неаавангардызм» выкарыстоўваць тэксты пісьменнікаў пачатку ХХ ст.	20.03.2024 Праціакол № 8
«Гісторыя беларускай літаратуры 20–30-х гг. ХХ ст.»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні падтэм 1.2.2.1 «Жанры лірыкі», 1.2.2.2 «Эпічныя жанры», 1.2.2.3 «Жанры драмы», выкарыстоўваць тэксты пісьменнікаў першай трэці ХХ ст.	20.03.2024 Праціакол № 8
«Антычная літаратура і літаратура эпохі Сярэднявечча і Адраджэння»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні падтэм 1.2.1 «Літаратурныя роды» і 1.2.2 «Літаратурныя жанры і жанравыя формы» абавірацца на паняцці, атрыманыя на занятках па	20.03.2024 Праціакол № 8

		« Антычная літаратура і літаратура эпохі Сярэднявечча і Адраджэння »	
--	--	---	--